

P-TAAK DE LEERLING ACTIEF

Student:

Opleiding:

Beoordelaar:

Datum:

Handtekening:

Beoordeling van het totaal*:				
☐ ONVOLDOENDE		☐ VOLDOENDE		☐ GOED
				☐ UITSTEKEND
bij 1 of meer keer onvoldoende		bij 3 of 4 keer voldoende		bij 2 of 3 keer goed
				bij 4 keer goed
Voorwaarde-lijke eisen		ja	nee	Je voldoet aan de voorwaardelijke eisen:
(als hier niet aan voldaan is, kan de p-taak niet kwalitatief beoordeeld worden)	Spelling	0	0	Je werkwoordspelling, interpunctie en algemene spelling zijn dusdanig op orde dat er niet meer dan twee fouten per pagina zijn.
	Grammatica	0	0	Je zinsopbouw, gebruik van voornaamwoorden, tijdhantering en perspectiefhantering zijn dusdanig op orde dat er niet meer dan twee fouten per pagina zijn
	Stijl	0	0	Je stijl is consistent doordat er niet meer dan twee fouten per pagina zijn op het gebied van woordkeuze, schrijf- en spreektaal en gebruik van synoniemen.
	Structuur	0	0	Je opbouw van de tekst en opbouw van alinea's zijn duidelijk
Opmerkingen/afspraken bij teruggave zonder beoordeling:				

Beeld van de leerling		goed	voldoende	onvoldoende
verbinding theorie en praktijk		O Je toont inzicht in meerdere theoretische begrippen/ modellen over <i>Actief Leren</i> door ze aantoonbaar te verbinden aan wat je hebt waargenomen in praktijksituaties.	O Je laat zien dat je een beperkt aantal theoretische begrippen/modellen over <i>Actief Leren</i> kunt koppelen aan wat je hebt waargenomen in praktijksituaties.	O De koppeling tussen theoretische onderwijskundige begrippen / modellen (uit <i>lesgeven en beoordelen</i> en <i>begeleiden en beoordelen</i> e.d.) en waarnemingen in de praktijk is afwezig of incorrect.
kwaliteit van het onderzoek	Verzameling van gegevens	O Wetenschappelijke bronnen over <i>Actief Leren</i> maken deel uit bij het formuleren van de ontwerpisen. De gehanteerde instrumenten zijn verantwoord vanuit de onderzoeksvragen.	O Je hebt naast een interview en literatuurstudie nog minstens één ander instrument gebruikt om gegevens te verzamelen. De gegevens hebben geleid tot het formuleren van hanteerbare ontwerpisen.	O Je hebt niet meer dan twee instrumenten gebruikt om gegevens te verzamelen. En/of: De ontwerpisen zijn niet of nauwelijks te herleiden naar de verzamelde gegevens.
	Ontwerp cyclus	O Alle stappen van de innovatiecyclus (blz 283) zijn aantoonbaar doorlopen en verwerkt in de rapportage.	O <i>Actief Leren</i> speelt een centrale rol in het ontwerp van de onderwijsleeractiviteiten. Daarnaast komt het ontwerp voort uit een consistente manier van verzamelen van gegevens en hanteerbare ontwerpisen. Feedbackformulieren van derden zijn opgenomen.	O De ontworpen onderwijsleeractiviteiten zijn niet gebaseerd op de verzamelde gegevens en/of op de zelf geformuleerde ontwerpisen.
kwaliteit van evaluatie en herontwerp		O Bij de evaluatie van de onderwijsleeractiviteiten heb je gebruikt gemaakt van middelen die verband houden met <i>Actief Leren</i> . Je bent in staat in de rapportage uit te leggen wat dit verband is.	O De ontworpen onderwijsleeractiviteiten zijn geëvalueerd. Feedback op de onderwijsleeractiviteiten heeft bijgedragen tot een herontwerp met aangescherpte ontwerpisen.	O De verkregen feedback en eventueel het testen van je ontwerp hebben niet bijgedragen tot een geformuleerd <i>herontwerp</i> met aangescherpte ontwerpisen. En/of evaluatie speelt geen rol bij de ontworpen onderwijsleeractiviteiten.
Opmerkingen:				

Actief Leren P-Taak

Student:	Jesse Doesburg
Studentnummer:	356689
NHL e-mailadres:	does1300@student.nhl.nl
opleiding(en):	Leraar Aardrijkskunde 2 ^{de} graads
traject:	Voltijd
code toetseenheid:	TE.ECL.Vt.PP.14.P-Leerl.actief
begeleider:	A.Jansen
examinator(en):	A.Leijenaar
inleverdatum:	13-05-2016

Inleiding

De P-Taak Actief leren stond op programma voor het 2^e jaar van mijn opleiding. Deze taak moest uitgevoerd worden tijdens de stage, mijn stage was op het werkmancollege en daar heb ik ook mijn P-Taak uitgevoerd. Echter heb ik het verslag veel te veel uitgesteld en daardoor nu pas ingeleverd. Tijdens de P-Taak heb ik veel samen gewerkt met een medestudent, door hier met hem over te praten en elkaar te helpen zijn we allebei tot een goed ontwerp gekomen. Dit ontwerp moest aansluiten bij actief leren (boek actief leren van Ebbens en Ettekoven).

Het verslag bestaat uit 2 delen, namelijk:

- Een stapsgewijze verslaglegging van je ontwerponderzoek, waarbij je aandacht schenkt aan alle bovengenoemde onderzoekstappen. (Zie ook blz. 306/307 van 'Praktijkonderzoek in de School')(deze stappen worden ook nog benoemd in het verslag)
- De product(en): in de bijlagen neem je de ontworpen onderwijsleeractiviteiten op.

De verschillende stappen binnen dit onderzoek heb ik ingedeeld aan de hand van de cyclus voor praktijk onderzoek. Deze bestaat uit 6 stappen. Oriënteren, Richten, plannen, verzamelen, analyseren/concluderen en rapporteren/presenteren.

De hieronder benoemde deelvragen en hoofdvragen zijn gebruikt (vastgesteld door het NHL):

Onderstaande de hoofd en deelvragen die gebruikt zijn voor dit onderzoek.

Onderstaande de hoofd en deelvragen die gebruikt zijn voor dit onderzoek.

Hoofdvraag: Hoe kan ik op mijn stageschool voor de klas waaraan ik lesgeef onderwijsleeractiviteiten zo vormgeven dat deze de leerlingen aanzetten tot actief leren, waarbij ik tegelijkertijd het leerproces volg en beoordeel?

Deelvragen voor het beschrijvend onderzoek:

1.1 Wat is actief leren volgens Ebbens en Ettekoven?

1.2 Wat zijn kenmerken van formatief toetsen?

1.3 Wat zijn kenmerken van summatief toetsen?

1.4 Wat is de beginsituatie van de school (vakgroep, coach en leerlingen...)

a) ten aanzien van actief leren?

b) ten aanzien van formatief en summatief toetsen? (Oftewel welke toetsinstrumenten worden er door de coach/vakgroep gebruikt?)

c) ten aanzien van het tot stand komen van rapportcijfers?

1.5 Welke activerende onderwijsleerstrategieën lijken mij interessant?

1.6 Welke van deze activerende onderwijsleerstrategieën zijn aanvaardbaar en realiseerbaar op mijn stageschool?

Deelvragen voor de ontwerpcyclus:

2. 1 Hoe ziet het ontwerp eruit? * (selecteer passende deelvragen uit onderstaande lijst a t/m h.)

a) Welke leerstof kies ik en voor welke groep?

b) Wat is de beginsituatie van de leerlingen m.b.t. dit onderwerp?

- c)** Welke leer- of lesdoelen kies ik voor de leerlingen?
 - d)** Met welke activerende werkvormen ga ik aan die doelen werken?
 - e)** Welke (werk)instructies ga ik geven?
 - f)** Op welke wijze ga ik de beginsituatie vaststellen?
 - g)** Hoe ga ik formatief toetsen?
 - h)** Hoe ga ik summatief toetsen?
- 2.2** In hoeverre voldoet het ontwerp aan de ontwerpeisen?
- 2.3** In hoeverre voldoet het ontwerp in de praktijk?
- 2.4** In hoeverre zijn de leerdoelen gehaald?
- 2.5** Op welke wijze moet het ontwerp (na het testen) worden aangepast?

Inhoud

Inleiding	3
Beschrijvend onderzoek.....	6
Oriënteren	6
Richten	7
Verzamelen	7
Analyseren en conclusie	15
Het ontwerp.....	16
Testen.....	18
Analyseren.....	18
Herontwerp.....	19
Uitwerkingen hoofd / en deelvragen	20
Reflectie.....	21
Bibliografie.....	22
Bijlage 1 Lesobservaties 20-01-2015	23
Bijlage 2 interview Jane Verboomen.....	25
Bijlage 3 Vragenlijst docenten	27
Bijlage 4 Notulen gesprek Helga de Zwaan	29
Bijlage 5 Hand-out voor de leerlingen (opzet van de leertaak)	30
Bijlage 6 Lesplanformulier introducerende les	31
Bijlage 7 PowerPoint presentatie introducerende les	35
Bijlage 8 feedback van de coach	38
Bijlage 9 feedback van de leerlingen	40
Bijlage 10 Rubriek voor de leerling	43
Bijlage 11 ingevulde rubrieken	44
Bijlage 12 Presentatie beoordeling.....	46
Bijlage 13 Product project (1).....	47

Beschrijvend onderzoek

Dit gedeelte van het onderzoek bestaat uit het oriënteren, richten, plannen, verzamelen en analyseren en concluderen.

Oriënteren

Als eerste oriëntatie heb ik natuurlijk eerst het vak actief leren gevolgd waar al de nodige kennis opgedaan is. Daarnaast ben ik sites wezen raadplegen (bijvoorbeeld de site van het Werkmancollege) en de site van de Geo (aardrijkskunde methode). Ook heb ik het met medestudenten over actief leren gehad (die ook stageliepen op het werkman college) en studiegenoten. Verder heb ik qua eerste oriëntatie met mijn coach Marc Biezenaar overlegd over de mogelijkheden en als deze er waren. Ook hebben we nog een bijeenkomst gehad met de schoolopleider Helga de Zwaan waarin al vrij snel duidelijk gemaakt werd dat het werkman college zeker open staat voor dit soort opdrachten, mits dat in goed overleg gaat met de desbetreffende coach.

Het werkman college is een school in de stad Groningen, die verschillende vestigingen heeft. Zo hebben ze een technasium, topsporttalentschool, een VMBO locatie ook wel de Kluiverboom genoemd, en een havo/vwo locatie ook wel het stadslyceum. Op die laatste liep ik stage. De school heeft een aantal speerpunten namelijk: Onderscheidend, ambitieus en uniek in sfeer. Dit proberen ze op verschillende methodes te realiseren. (Werkman college stadslyceum, n.b.)

Mijn coach was dus Meneer Biezenaar (wij noemden hem ome Marc, hij wordt ook in het verdere verslag Marc genoemd). Ik heb dus gelijk in de 2^e week van de stage gekeken naar de mogelijkheden, en vrij snel duidelijk werd dat Marc mij daar helemaal vrij in ging laten, alleen moest het ontwerp van hem aansluiten bij een hoofdstuk zodat we er een daadwerkelijk cijfer aan konden plakken.

Zelf heb ik toen goed gezocht in de boeken van de 1^e, 2^e en 3^e klas (de Geo) naar een geschikt onderwerp, en al snel bleek dat het onderwerp Islam bij de 1^e klas voor mij het beste uit te werken was tot een ontwerp.

Snel daarna heb ik contact opgenomen dat ik bij de klas H1L, wel een ontwerp wilde maken bij hoofdstuk 4 van de Geo (De Islam in de wereld) (De Geo, 2009).

Richten

Volgens het boek praktijkonderzoek in de school (Donk, 2013) is deze onderzoekstap gericht op het formuleren van een onderzoeksdoel en het doen van literatuurstudie. Je bekijkt welke literatuur je gaat gebruiken en hoe je gegevens gaat verzamelen (Donk, 2013). Dit is echter al gebeurd door de NHL, maar staat hier onder nogmaals (ziet er misschien niet helemaal soepel uit maar is wel duidelijk ga ik van uit).

Verplichte bronnen Opzet professionaliseringstaakbegeleiding jaar 2.

Ebbens, S. & Ettekovén, S. (2013) *Effectief leren, basisboek*. Groningen: Noordhoff.
Ebbens, S. & Ettekovén, S. (2013) *Actief leren, bronnenboek*. Groningen: Noordhoff.
Donk, van der, C. & Lanen, van, S. (2012) *Praktijkonderzoek in de School*. Bussum: Coutinho
Slooter, M. & Slooter, M. (2010) *De vijf rollen van de leraar*. CPS. Amersfoort.

Diverse materialen bij de ondersteunende cursussen. Zie Blackboard.

Hoofdvraag: Hoe kan ik op mijn stageschool voor de klas waaraan ik lesgeef onderwijsleeractiviteiten zo vormgeven dat deze de leerlingen aanzetten tot actief leren, waarbij ik tegelijkertijd het leerproces volgen beoordeel?

Deelvragen voor het beschrijvend onderzoek :

- 1.1 Wat is actief leren volgens Ebbens en Ettekovén?
- 1.2 Wat zijn kenmerken van formatief toetsen?
- 1.3 Wat zijn kenmerken van summatief toetsen?
- 1.4 Wat is de beginsituatie van de school (vakgroep, coach en leerlingen...) a) ten aanzien van actief leren?
b) ten aanzien van formatief en summatief toetsen? (Oftewel welke toetsinstrumenten worden er door de coach/vakgroep gebruikt?)
c) ten aanzien van het tot stand komen van rapportcijfers?
- 1.5 Welke activerende onderwijsleerstrategieën lijken mij interessant?
- 1.6 Welke van deze activerende onderwijsleerstrategieën zijn aanvaardbaar en realiseerbaar op mijn stageschool?

Deelvragen voor de ontwerpcyclus:

2. 1 Hoe ziet het ontwerp eruit? * (selecteer passende deelvragen uit onderstaande lijst a t/m h.
a) Welke leerstof kies ik en voor welke groep?
b) Wat is de beginsituatie van de leerlingen m.b.t. dit onderwerp?
c) Welke leer- of lesdoelen kies ik voor de leerlingen?
d) Met welke activerende werkvormen ga ik aan die doelen werken?
e) Welke (werk)instructies ga ik geven?
f) Op welke wijze ga ik de beginsituatie vaststellen?
g) Hoe ga ik formatief toetsen?
h) Hoe ga ik summatief toetsen?

- 2.2 In hoeverre voldoet het ontwerp aan de ontwerpeisen?
- 2.3 In hoeverre voldoet het ontwerp in de praktijk?
- 2.4 In hoeverre zijn de leerdoelen gehaald?
- 2.5 Op welke wijze moet het ontwerp (na het testen) worden aangepast?

Verzamelen

In deze fase ga ik de door mij verzamelde gegevens en ruwe data uit een zetten. Dit gebeurt aan de hand van de deelvragen die door het NHL zijn opgesteld (en in het schemaatje hierboven terug te

vinden zijn). Alleen de deelvragen voor het beschrijvend onderzoek worden uitgewerkt. De bron die hiervoor veelal gebruikt wordt is het boek actief leren van Ebbens en Ettekoven (Ebbens, Actief leren, 2013) maar ook andere bronnen worden gebruikt (staan aangegeven)

1.1: Wat is actief leren volgens Ebbens en Ettekoven?

Ebbens en Ettekoven geven in hun boek aan dat actief leren het leren is gericht op wendbaar gebruik. Hiermee bedoelen zij dat kennis in nieuwe situaties toegepast wordt door de leerling. Dit gebeurt volgens hen met een betekenisvolle leertaak.

Leren gericht op wendbaar gebruik is dus kennis vergaren en dit koppelen in een nieuwe context. Bijvoorbeeld door te leren over radicalisering, wat is dat en hoe gaat dat. En dit dan terug te zien in de samenleving bij bepaalde jongeren. De leerling zou hier dan geleerd hebben gericht op wendbaar gebruik. Belangrijk bij leren gericht op wendbaar gebruik is dat de kennis die vergaard is gebruikt kan worden in verschillende situaties. Dit noemen we ook wel transfer, wat simpelweg inhoudt dat de leerling capabel is om de geleerde theorie en eventueel vaardigheden verworven is bij situatie A wederom te gebruiken bij situatie B, een volledig nieuwe situatie (of context) (Ebbens, Actief leren, 2013).

Een betekenisvolle leertaak

Voor actief leren heb je volgens Ebbens en Ettekoven een betekenisvolle leertaak nodig. Onderwijskundige Marzano heeft hier 5 kenmerken voor opgesteld (kenmerken wanneer een leertaak betekenisvol is). Dat zijn de volgende kenmerken:

- De te gebruiken kennis is ter plekke functioneel en daarmee voor de leerling relevant.
- De zaken die behandeld worden zijn complexe, divergente, niet versimpelde, open zaken. Ze zijn gebaseerd op een grote vraag maar sluiten wel aan bij de competenties van de leerlingen.
- Leerlingen moeten invloed hebben op de vormgeving van het leerproces.
- Leerlingen moeten invloed hebben op de vormgeving van het product.
- Leerlingen mogen relatief lange tijd aan de complexe opdracht werken.

Concluderend kunnen we dus zeggen dat de leerling zelf veel kan bepalen, en dus een grote invloed heeft op het eigen leren. Ze gaan bezig met een grote, complexe vraag die de leerling uitdaging biedt en daarmee relevant is. Hierom is het logisch dat de leerlingen hier een langere periode mee bezig zijn. Doordat de leerlingen zelf zo bezig zijn met dit alles stimuleren zij het aanleren van bepaalde competenties. (Ebbens, Actief leren, 2013)

1.2 wat is formatief toetsen?

Formatief toetsen is het toetsen om te kijken hoe ver de leerlingen zijn in hun leerproces. Formatieve toetsen zijn volgens het handboek voor leraren voor de leerlingen bedoeld om te kijken hoe ver ze zijn en hoeveel ze al weten (Walters, 2012), er wordt dus geen cijfer aan verbonden wat voor leerlingen meetelt voor een komend rapport. Het formatief toetsen is puur bedoeld om de leerlingen inzicht te geven in hoeveel kennis zij al hebben opgedaan. Ze krijgen op deze manier dus feedback waarmee ze eventueel aan de slag kunnen. Ook voor de leraar is formatief toetsen handig, omdat de leraar dan voor zichzelf een duidelijk beeld kan scheppen hoe ver de leerlingen in zijn klas al zijn. Waar staan ze, wat weten ze al goed en waar moeten we misschien in de klas nog aandacht aan besteden. Het is dus voor de leraar ook een soort feedback middel. De leraar kan zo het leerproces van de leerling beter ondersteunen. Ze informeren de leraar dus over de mate waarin de leerstof beheerst wordt. (Toetswijzer, 2013)

1.3 wat zijn kenmerken van summatief toetsen?

Summatief toetsen betekent anders dan bij formatief toetsen dat ergens een eindoordeel aan hangt, oftewel een beoordeling van de leraar op het werk van de leerling. Dit zijn dus toetsen die een oordeel geven over het kennis niveau van de leerling en of deze klaar is voor eventueel een volgend jaar of een bepaald jaar nog over moet doen. Belangrijk is bij dit soort toetsen dat de leraar duidelijk aangeeft waar ze over gaan, wanneer ze zijn, etc. Ze worden dus vaak vroeg ingepland, en op veel scholen zie je zelfs dat er bepaalde toetsweken voor dit soort toetsen zijn waarvoor zelf een compleet toetsrooster wordt gemaakt. Het is echter niet zo dat een summatieve toets gelijk geen formatieve toets meer kan zijn, dit kan namelijk wel. Veelal worden summatieve toetsen ook gebruikt als formatieve toets en haalt de leraar er bijvoorbeeld voor volgend jaar feedback uit, wat was er goed aan de desbetreffende toets en wat was er minder goed, zo heeft een summatieve toets ook nog een formatieve functie. (Walters, 2012)

1.4 Wat is de beginsituatie van de school? (vakgroep, coach en leerlingen).

Om de beginsituatie te bepalen ben ik de klas (H1L) gaan observeren voor een gehele dag(bijlage 1), heb ik een interview gehouden met een lerares die zei dat ze veel aan actief leren doet gehouden (helaas digitaal)(bijlage 2), en ik heb een vragenlijst laten invullen door een aantal leraren (bijlage 3) en heb ik een gesprek gehad met Helga de Zwaan, iemand die veel lesobservaties doet bij leraren, dit gesprek heb ik genotuleerd (bijlage 4).

Om de beginsituatie te bepalen heb ik dus verschillende dingen gedaan om deze te bepalen. Wat mij ten eerste opviel was dat een aantal leraren sowieso niet in deze theorie zitten en hier dus nimmer bewust mee bezig zijn. Dit kwam ook terug tijdens de dag die ik geobserveerd heb (in totaal 5 lessen, waaronder eentje van mijn coach en eentje van Jane Verboomen (met wie ik een interview gehouden heb)). Bij 4 van de 5 lessen merkte ik al dat de leraar hier niet bewust mee bezig is (uit gesprekjes bleek dat), wat op zich jammer was. Jane daarentegen was er wel bewust mee bezig en dat merkte je ook tijdens haar les, de leerlingen waren namelijk net bezig met een betekenisvolle leertaak van 6 lesweken (binnen het vak geschiedenis). Voor mijn beginsituatie was dit erg fijn omdat ik zo wist dat de leerlingen al eens kennis hebben gemaakt met deze manier van werken en de bijhorende houding van de leraar. Ik vond het erg verhelderend dit te zien. En uit het interview blijkt ook dat Jane een heel duidelijk beeld heeft bij hoe ze dit wil doen en waarom ze dat doet. Bij de andere leraren zag je wel dat ze soms onbewust dingen binnen de les de richting van het leren gericht op wendbaar gebruik hen stuurden (al dan niet met een betekenisvolle leertaak), maar er toch heel duidelijk een kader was waar binnen de leerlingen moesten werken en dus weinig vrijheid kregen. Iets wat de kenmerken van Marzano tegensprekt.

Uit mijn gesprek met Helga bleek dat zij actief leren zag bij jongere leraren, en bij de oudere dit soort dingen niet terug zag. En zij betwijfelde ook de effectiviteit van het aanpakken van een les op deze manier, omdat volgens haar je de leerlingen veel te vrij laat binnen een project, en dus zaken makkelijk uit de hand konden lopen. Echter had zij dit nog niet zien gebeuren bij een leraar die hier mee bezig was. Ze gaf ook aan dat het binnen de school geen uitgangspunt is hier veel mee te werken en dat elke leraar hier vrij instaat. Voor mijn beginsituatie betekent dit dus dat de school zelf, hier geen bezwaar tegen heeft en het aan de leraren zelf over laat (in dit specifieke geval) hoe zij hun onderwijs realiseren. Wat voor een school zeker een mooi uitgangspunt is.

Uit het interview met Jane heb ik voor me zelf veel punten gehaald waar ik op moest letten tijdens het ontwerpen en geven van een bepaalde leertaak, en leerde ik dat de betreffende klas bij wie ik mijn ontwerp ging uitvoeren dus al kennis heeft gemaakt met dit soort leertaken. Dit gaf mij echt een boost omdat ik nu wist dat de leerlingen niet raar op een taak als deze zouden gaan reageren en er dus geen chaos kwam. Verder vond ik het erg opmerkelijk dat Jane, echt goede resultaten behaalde met de leertaken die zij bij de klas haalt. En dat een klas door op deze manier les te krijgen, volgens Jane ook bepaalde competenties als samenwerken, onderzoek doen, bronnen verzamelen etc. opdoen, iets wat

later in de praktijk voor leerlingen erg handig kan zijn. Ik raakte door het interview (en de onofficiële gesprekjes met Jane steeds meer gemotiveerd echt bezig te gaan met actief leren, waar ik eerst nog sceptisch was). Ik heb ook gecheckt of Jane haar taak (door middel van haar te vragen) aansluit bij de 5 kenmerken van Marzano (Ebbens, Actief leren, 2013) en dat was ook zo. Eveneens de rol die de docent in nam bij een betekenisvolle leertaak kwam overeen met wat actief leren hierover zegt, de leraar neemt volgens Slooter dan erg de rol van een begeleider in. (Slooter, 2013). En neemt daarna een afzijdige rol in, probeert de leerling niet te veel te helpen (Ebbens, Actief leren, 2013). Jane gaf ook aan dat toen zij begon deze methode te gebruiken, hier heel veel moeite mee had, evenals de leerlingen. Maar dat de leerlingen nu begrijpen waarom zij deze rol inneemt.

Vanuit Helga en de andere observaties en de vragenlijst die ik gedaan heb merkte ik heel erg dat de andere leraren toch erg graag het gevoel dat zij de leiding hadden en niet de leerlingen wouden behouden, iets wat ik volkomen begrijp. Zij wouden de kaders bepalen, en docent gestuurd les blijven geven, i.p.v. leerling gestuurd (dat kunnen we toch wel stellen bij een betekenisvolle leertaak volgens Marzano (Ebbens, Actief leren, 2013)). Tijdens de vragenlijst bleek ook dat de leraren die hierop response hebben gegeven, veelal doelen formuleren voor lessen vanuit onthouden en begrijpen, iets wat meer aansluit bij het boek effectief leren (Ebbens, Effectief leren, 2012). Terwijl actief leren meer gericht is op het toepassen van kennis (leren gericht op wendbaar gebruik). Wat opmerkelijk is, is wel dat de leraren ook aangeven dat zij veel aan toepassen doen, iets wat elkaar juist tegen zou spreken. Echter denk ik dat zij dan wel kennis verwerven gericht op wendbaar gebruik maar dit niet gebeurd via de beheersingsvorm toepassen (Ebbens, Actief leren, 2013) (Ebbens, Effectief leren, 2012).

Uit de observaties van lessen blijkt dus dat er lesgegeven wordt op het werkman op vele verschillende manieren, waar dus actief leren een van is. Wel merk ik dat effectief leren vaker voorkomt dan dat actief leren dat doet (naar mijn weten alleen bij Jane). Dit betekent dus dat er veel docent gestuurd les gegeven wordt, de leerlingen weinig vrijheid krijgen en de docent betekenis geeft aan de stof (Ebbens, Effectief leren, 2012).

Uit de gegevens die ik nu verzameld heb kan ik stellen dat er op de school veel aan effectief leren wordt gedaan, maar dat actief leren ook vertegenwoordigd is en wel in een hele vergaande vorm en ook nog eens bij de klas waar ik mijn ontwerp wil gaan houden. Dit betekent dus dat leerlingen al ervaringen hebben met het bezig gaan met een over een langere periode complexe taak, waarbij zij veel vrijheid hebben. Binnen het toetsen van een opdracht als deze werden van mijn coach zijn kant geen eisen gesteld en dat mocht ik allemaal zelf bepalen, iets wat ik ook gedaan heb. Wat echter in het hoofdstuk stond qua informatie moest gekoppeld worden aan de opdracht, daarom is de opdracht uiteindelijk erg ingekaderd geworden.

1.5 welke activerende onderwijs strategieën lijken mij interessant?

Er zijn verschillende theorieën ontwikkeld over het ontwerpen en uitvoeren van een betekenisvolle leertaak. De theorieën die aan bod komen in het boek actief leren beschrijf ik even kort (zijn er 4). Ook ga ik dieper op in op bijvoorbeeld het leren gericht op wendbaar gebruik, wat wordt hierover gezegd en wat betekent dat eventueel voor mijn ontwerp.

Theorie van Roelofs

Roelofs deel betekenisvolle leertakken in naar 3 soorten namelijk:

1. **De compleet betekenisvolle leertaak** is een taak die de hedendaagse werkelijkheid exact nabootst. Dit zijn veelal toepassingsopdrachten waarbij het geleerde in de praktijk of in een

situatie die de praktijk simuleert wordt uitgevoerd. Vaak zijn deze opdrachten vak overstijgend en complex van aard (Ebbens, Actief leren, 2013).

2. **Leefwereld nabije leertaken** betreffen taken die aansluiten bij de interesses en de leefwereld van diegene die ze uit gaat voeren. Dit hoeft echter geen exacte nabootsing van de werkelijkheid te zijn. Hierin worden vaak onderdelen behandeld van een nog groter geheel. Het gaat hier met name om de persoonlijke mening en de activatie van de voorkennis (Ebbens, Actief leren, 2013).
3. **De Relevante buitenschoolse situatie.** Dit zijn over het algemeen taken of opdrachten waarbij de leerling zich verplaatst in een praktijk situatie als uitvoerder of deelnemer. Hiermee wordt de leerling voorbereid op hun deelname in de maatschappij of op hun mogelijk toekomstige beroep. Deze vorm van een actieve leertaak is met name gericht op de praktijk. Leerlingen ervaren in deze situatie hoe het is om bepaalde keuzes te maken en om met specifieke situaties om te gaan (Ebbens, Actief leren, 2013) (wat Jane dus erg belangrijk vond).

Theorie van Marzano

Marzano onderscheidt ook 3 soorten taken, en bij elke geeft hij sleutelvragen.

1. **Besluitvormingstaken**, bij deze vorm van taken geeft Marzano de volgende sleutelvragen: Is er een onopgelost onderwerp over wat of wie het beste is? En is er een onopgelost onderwerp over wie of wat het meest of minst heeft? Leerlingen zijn hierbij vaak bezig met waarderende en vergelijkende vragen. Zij onderzoeken, vergelijken en beschrijven een aantal situaties waarna zij hun waarderings uitspreken (Ebbens, Actief leren, 2013).
2. **Probleemoplossende taken**, bij deze vorm geeft Marzano de volgende sleutelvraag: Is er een situatie die beter begrepen wordt als er beperkende voorwaarde aan gesteld worden? De stellingen, vragen of uitdagingen kunnen vanuit de docent of de leerlingen komen. Dit hangt af van de hoeveelheid vrijheid de leerlingen hebben (Ebbens, Actief leren, 2013).
3. **Uitvinden en ontwerpen**, hierbij worden de leerlingen geprikkeld om zelf iets te ontwerpen om een probleem op te lossen of om een situatie te verbeteren. Wederom kan dit vanuit de docent of vanuit de leerling komen. De sleutel vragen hierbij zijn: Is er een situatie die verbeterd kan of moet worden? En is er iets dat bedacht kan worden? Hierbij draait het dus om creativiteit en inschattingsvermogen van de leerling (Ebbens, Actief leren, 2013).

Theorie van Sternberg

Sternberg onderscheidt niet echt vormen van een betekenisvolle leertaak maar meer bekwaamheden hierbij. Namelijk:

1. **Analyse**, het gaat dan om het beoordelen en vergelijken. Dit wordt door Sternberg als een vorm van actief leren gezien maar door Ebbens en Ettekoven gezien als een bekwaamheid die hoort bij het leren gericht op beklijving (Ebbens, Actief leren, 2013).
2. **Creativiteit**, hiermee wordt bedoeld dat de taken gericht zijn op het bedenken van iets, zoals bijvoorbeeld een liedje maken, een boek schrijven, een game maken of dergelijk (Ebbens, Actief leren, 2013).
3. **Gebruik**, hierbij gaat het om het geleerde toe te passen door bijvoorbeeld het vragen stellen bij een bepaalde theorie of de haalbaarheid van bepaalde al opgestelde plannen.

Centraal bij het actief leren staat natuurlijk het leren gericht op wendbaar gebruik en de mate van vrijheid van de leerling.

Theorie van Caine en Caine

De theorie van Caine en Caine heeft zich voornamelijk gericht op de mate van vrijheid binnen de leertaak, hier binnen onderscheiden zij 2 soorten leertaken, belangrijk bij beide soorten is dat de leerling betekenis ziet in de taak of de nut van de taak in ziet. De 2 taken zijn:

1. **Betekenisverlening in een gestuurd model** houdt in dat de docent de leertaak ontwerpt en al een zekere richting geeft. De leerlingen kunnen hier binnen zelf nog wel invloed hebben om meer betekenis te geven aan de leertaak maar de richtlijnen worden bepaald door de betreffende docent. De begeleiding is dan vaak klassikaal (Ebbens, Actief leren, 2013).
2. **Betekenisverlening in een constructivistische benadering** is gebaseerd op het constructivisme. Een theorie die er vanuit gaat dat leerlingen zelf onderzoek moeten naar kennis en die kennis zelf vorm moeten geven. Ze zijn dus zelf verantwoordelijk voor hun eigen leren. Binnen het actief leren en de betekenisvolle leertaak betekent dit dat er geen grenzen zijn voor de leerlingen. De leerlingen bepalen mede of in geheel de inhoud en de vormgeving van de taak. De docent begeleidt hier met name en de voortgang wordt per groep of persoon gestuurd (Ebbens, Actief leren, 2013).

Leren gericht op wendbaar gebruik

Leren gericht op wendbaar gebruik is niets minder dan dat de leerling kennis opdoet om deze daarna in nieuwe onbekende situaties te gaan gebruiken (oftewel toepassen). Dit noemen we transfer. We onderscheiden 2 soorten van transfer namelijk, nabije transfer (hierbij wordt kennis direct in een nieuwe situatie gebruikt) en verre transfer (hierbij wordt de kennis gebruikt in een situatie die verder van de aangeleerde situatie afstaat). Bij het leren gericht op wendbaar gebruik staat echter wel centraal dat de docent een begeleidende rol in neemt, alhoewel er wel een zekere sturing kan komen van de docent, deze sturing kan echter ook van de leerling komen maar dat hangt af van hoeveel vrijheid de leerling krijgt. Volgens Ebbens en Ettekoven zijn er 4 kenmerken belangrijk voor een docent die zich in deze begeleidende rol bevindt (Ebbens, Actief leren, 2013):

1. De docent maakt zichzelf zo spoedig mogelijk overbodig. Hiermee wordt niet bedoeld dat de docent zich compleet afzijdig houdt. Ebbens en Ettekoven richten zich hiermee voornamelijk op de kennisoverdracht. De leerling moet zelf op onderzoek uit en zelf de antwoorden op zijn/haar vragen vinden. Zoals al eerder genoemd doceert de docent niet zozeer maar begeleidt de docent de leerlingen (Ebbens, Actief leren, 2013).
2. De docent motiveert de leerlingen om aan de opdracht te beginnen. De motivatie om te beginnen met een opdracht gericht op wendbaar gebruik kan wederom zowel vanuit de leerling als vanuit de docent komen. Het geven van betekenis aan de opdracht is hierbij belangrijk. De taak moet betekenis hebben voor de leerlingen zodat zij langere tijd gemotiveerd blijven (bij een betekenisvolle leertaak moeten ze er immers ook een langere periode mee bezig zijn). Dit betekent dat de leerling voor ogen moet hebben waarom zij de taak gaan uitvoeren, wat het doel is en de leerling moet zelf inspraak hebben in het opzet en de uitvoering (Ebbens, Actief leren, 2013).
3. De docent begeleidt de leerlingen tijdens het leren. Zoals al eerder genoemd begeleidt de docent het leren van de leerlingen (begeleiden van lerenleren). Dit kan de docent doen door middel van interventies. Hier gaat het om interventies binnen het leerproces van de leerlingen. De docent mag dit proces niet verstoren. Het geven van hapklare brokken in de vorm van het 'juiste' antwoord verstoort het leerproces van de leerling. In plaats daarvan kan de docent sturen door het stellen van vragen en het geven van feedback. Als een leerling vast zit dan geeft de docent niet het antwoord om verder te kunnen. De docent zorgt ervoor dat de leerling de oplossing zelf vindt.
4. De docent vertelt de leerlingen wat er verwacht wordt en hoe er beoordeeld wordt. Het duidelijk stellen van de verwachtingen en de manier waarop er beoordeeld gaat worden zorgt voor duidelijkheid maar het kan ook de motivatie van de leerlingen maken en breken. Het zorgen voor haalbare en duidelijke verwachtingen in combinatie met een beoordeling die daarop aansluit verhoogt de motivatie. De beoordeling moet aansluiten bij de verwachtingen.

Als er beoordeeld wordt op basis van een kleine toets met vragen welke de docent zelf bedacht heeft zal de motivatie van de leerlingen lager zijn dan wanneer er wordt beoordeeld op een manier die even uitdagend is als de opdracht zelf (Ebbens, Actief leren, 2013).

Nu weten we dus wat voor rol er verwacht wordt van de docent bij het geven van een betekenisvolle leertaak. Maar hoe zit het met de verschillende theorieën die ontwikkeld zijn over het leren gericht op wendbaar gebruik. Daar ga ik nu kort verder op in.

- **Theorie van Boekaerts**, zij heeft een theorie ontwikkeld die aangeeft dat er 2 verschillende vormen van onderwijs zijn. Namelijk onderwijs dat zich voornamelijk richt op op kennis als doel en de ander over onderwijs dat zich richt op kennis als gereedschap (Ebbens, Actief leren, 2013). In Nederland en de rest van de westerse wereld richt onderwijs zich voornamelijk op kennis als doel, deze kennis wordt dan overgedragen door mensen die de kennis reeds bezitten aan leerlingen, oftewel de mensen die de kennis nog niet bezitten. Dit zorgt voor een passieve en afhankelijke houding bij de leerlingen (Ebbens, Actief leren, 2013). Boekaerts geeft aan dat leerlingen met deze kennis prima een summatieve toets vorm kunnen afronden, maar verder kunnen zij deze kennis vaak niet in de praktijk gebruiken, er is bij dit soort dus geen onderwijs met als doel leren gericht op wendbaar gebruik. Deze kennis wordt ook wel slapende kennis genoemd door Boekaerts (Ebbens, Actief leren, 2013) Boekaerts geeft daarom ook aan dat onderwijs gericht op kennis als gereedschap, meer haar voorkeur heeft. De leerlingen zijn dan actief bezig met kennis en kan deze in verschillende contexten toepassen (Ebbens, Actief leren, 2013). Volgens Boekaerts is er een omslag nodig in het onderwijsland om haar voorkeur te realiseren. Hierbij definieert zij 3 hoofddoelen: - Leerlingen moeten kennis verwerven die ze later flexibel kunnen hanteren als gereedschap in een grote verscheidenheid aan situaties - Leerlingen moeten zelfvertrouwen ten aanzien van nieuwe kennis en vaardigheden opbouwen. - Leerlingen moeten op grond van strategische kennis en hun zelfvertrouwen bereid en in staan zij hun kennis continu op peil te houden en uit te breiden. (Ebbens, Actief leren, 2013)
- Een van de kenmerken van een betekenisvolle leertaak volgens Marzano is het feit dat ze voor leerlingen relevant zijn, en dus betekenis hebben voor de leerlingen (Ebbens, Actief leren, 2013). Binnen een betekenisvolle leertaak speelt het leren gericht op wendbaar gebruik een belangrijke rol, om dit echter te kunnen bewerkstelligen moeten taken betekenisvol zijn. Hier speelt **de theorie Weggeman** op in, deze stelt namelijk betekenis verlenging erg belangrijk is bij het leren gericht op wendbaar gebruik. Weggeman geeft aan dat kennis pas kennis is wanneer het gekoppeld is aan eigen vaardigheden, ervaringen en attitude, daarvoor is het slechts informatie. Hij geeft ook aan dat informatie door de docent gegeven wordt, waarna de leerlingen dit ontwikkelen tot kennis, de leerlingen moeten de informatie dus eerst verwerken om dit kennis te laten worden. Deze stap wordt bij leren gericht op wendbaar gebruik echter overgeslagen, omdat de leerling daar zelf actief mee bezig is. En hij dus informatie gelijk toepast en het dus direct kennis wordt (Ebbens, Actief leren, 2013)

Aan het leren gericht op wendbaar gebruik zitten volgens Perkins een aantal voordelen en nadelen (Ebbens, Actief leren, 2013). Deze staan hier onder.

Voordelen:

- De traditionele manier van lesgeven, ofwel onderwijs met kennis als doel, levert tekortkomingen op in het begrip van leren van nieuwe kennis. Leerlingen bezitten veel passieve kennis en kunnen dit niet inzetten in andere situaties. Oftewel er wordt volgens Boekaerts hier slapende kennis gecreëerd (Ebbens, Actief leren, 2013).
- De informatie en stimulansen die we de leerlingen meestal geven, zijn niet genoeg om de betekenis van iets over te dragen. De leerling moet altijd zelf opnieuw construeren of

reconstrueren wat iets betekent. Het heeft zin om het leren zo te organiseren dat het voor de leerling betekenis krijgt. Hiermee sluit Perkins aan bij de theorie van Weggeman (betekenis verlengen).

- Uit onderzoek blijkt dat betrokkenheid bij leerlingen tot beter onthouden en beter begrip leidt, en tot beter gebruik van kennis. De sociale dimensie van leren lijkt meestal het leren te stimuleren.

Nadelen:

- Het leren gericht op wendbaar gebruik door constructivistische toepassingen (taken waarbij de leerling zelf kennis construeert) kosten docenten meer tijd dan de meer klassieke toepassingen. Die meer tijd is wellicht geen probleem. De consequenties voor de examenprogramma's zijn echter meestal al getrokken. Die programma's blijven vol. Dit zorgt ervoor dat docenten in tijdnood komen en daarmee mogelijk hun constructivistische opvattingen laten varen.
- Het zelf actief zijn van leerlingen maakt dat sommige leerlingen de leerstof fout aanleren, terwijl andere leerlingen daardoor de leerstof juist beter begrijpen. Fouten aanleren is voor docenten een groot risico. Veel docenten vinden dat leren namelijk moet leiden tot begrip van de beste theorieën, zoals de vakgebieden die aanbieden.
- Werken volgens de constructivistische opvattingen stelt hoge cognitieve en affectieve eisen aan leerlingen. Niet alle leerlingen kunnen met die eisen even goed omgaan. Bovendien voelen zich soms voor de gek gehouden, namelijk ze weten dat jij weet hoe het moet en zit zonder het te vertellen, dit roept een reactie bij hun op die niet stimulerend werkt.

We kunnen nu wel stellen dat leren gericht op wendbaar gebruik naast goede voordelen ook zeker te overwegen nadelen bevat. Echter denk ik dat kennis in de huidige tijd transparant is en niet altijd hetzelfde blijft, er kan nieuwe kennis ontwikkeld worden of kennis kan veranderen door nieuwe bevinden. Daarom kan kennis in de huidige tijd beter als gereedschap gebruikt worden in plaats van als doel. Echter is het wel zo dat het leren gericht op wendbaar gebruik niet voor elke leerling is, bij sommigen kan dit goed aansluiten bij sommige echter ook niet. Deze hebben bijvoorbeeld nog niet de skills om op deze manier met kennis bezig te zijn en zijn daar misschien nog niet ver genoeg voor.

Wat een grote plus is van het leren gericht op wendbaar gebruik is dat wanneer ik informatie koppel aan mijn ervaringen, waardoor het kennis wordt, deze kennis mij langer bij blijft dan wanneer het slecht informatie blijft. Hierdoor heb ik op de lange termijn meer aan die kennis en kan ik deze eventueel in werkverband toepassen.

Zoals eerder benoemd wordt leren gericht op wendbaar gebruik gedaan met betekenisvolle leertaken, daar zijn zoals ook al eerder benoemd verschillende soorten bij en deze sluiten allemaal op een bepaalde manier aan bij het leren gericht op wendbaar gebruik (Ebbens, Actief leren, 2013)

Voor mij lijkt een combinatie van de verschillende theorieën een idee, zo lijkt me de theorie van Roelofs (derde) wel wat maar ook het eerste van Caine en Caine voel ik wel wat voor. Zeker omdat ik daar binnen toch een mate van regulatie heb en ik niet zoals Jane doet de regie volledig uit handen kan en wil geven.

1.6 welk van deze activerende onderwijsleerstrategieën zijn aanvaardbaar en realiseerbaar op mijn stageschool?

Zoals eerder benoemd staat mijn stagecoach open voor dit soort opdrachten vanuit school, en ook de school zelf heeft hier niets op tegen. De leerlingen hebben zelf al enige ervaring met een opdracht als deze (1 keer eerder gedaan), en dit zorgt er bij mij voor dat ik het gevoel heb dat dit zeker een realiseerbare opdracht is binnen mijn stageschool voor mij. De opdracht wordt ook aanvaard door de school en de stagecoach. Dus dat is goed.

Echter mag de leertaak de lessen niet in de weg lopen en daarom wordt er sowieso een onderwerp gekozen welk nog op het programma staat. Dit zorgt ervoor dat er sowieso meer aan 4 tal weken is (maximaal) om deze opdracht af te ronden en ik deze behoorlijk moet inkaderen (de lessen daarop volgend moeten natuurlijk wel doorgaan). Hier moet ik dus rekening mee gaan houden tijdens het ontwerp.

[Analyseren en conclusie](#)

Uit de door mij gevonden gegevens op basis van de bijlagen 1, 2 3 en 4, kan ik dus stellen dat er bij een betekenisvolle leertaak vanuit wordt gegaan dat de leerlingen leren gericht op wendbaar gebruik. Dit betekent dus dat de leerling de opgedane kennis dus in meerdere situaties inzetbaar moet zijn. Hierbij hebben de leerlingen een grote mate van vrijheid, zowel in de vormgeving als in de afronding. De leerlingen mogen volgens Marzano langer werken aan de opdracht die complex en divergent is (Ebbens, Actief leren, 2013).

Doordat het binnen een onderwerp vanuit de Geo moet komen, is de invloed op het onderwerp lastiger en hierdoor wordt de leertaak minder betekenisvol en relevant voor de leerling. Ook zorgt dit ervoor dat de eigen invloed doordat er theorie uit het boek moet komen minder is. Het moet ook nog eens binnen een tijdsperiode van 4 week passen, wat wel een langere periode is maar toch de opdracht inkadert. Dit zorgt er ook nog eens voor dat de opdracht minder complex en divergent is (Ebbens, Actief leren, 2013).

Kijkend naar de theorie over de verschillende soorten leertaken heeft de relevante buitenschoolse leertaak de voorkeur, al dan wel in een gestuurd model. Ik wil me voornamelijk richten op de competenties van samenwerken en presenteren van je product, wat ze dan wel zelf mogen vormgeven. Deze vaardigheden zijn namelijk in meerdere situaties die later terug kunnen komen namelijk inzetbaar (Ebbens, Actief leren, 2013).

Echter voel ik echt wel wat voor de eerste taak van Caine en Caine waar binnen de leraar een zeker kader instelt. Iets wat voor mij sowieso verplicht wordt vanuit de school. Dit in een combinatie met de theorie van Roelofs over een soort inlevingsopdracht lijkt mij ideaal.

Het ontwerp

In dit kopje komt mijn ontwerp van een betekenisvolle leertaak naar voren, wat heb ik gedaan en hoe heb ik dat dan wel niet gedaan. Dit heb ik met behulp van de data en gegevens gedaan. De deelvragen die hier benoemt worden zijn vastgesteld door het NHL.

2.1 Hoe ziet het ontwerp eruit?

a) Welk leerstof kies ik en voor welke groep?

De leerstof waar we mee bezig gaan is de Islamitische wereld, uit het boek van de Geo is dit hoofdstuk 4. Het boek van de Geo is voor 1 VWO (klas heeft beide niveaus in een). De taak wordt uitgevoerd bij de klas H1L, een klas met 25 leerlingen. (De Geo, 2009)

b) Wat is de beginsituatie met betrekking tot het onderwerp?

De beginsituatie van de klas met betrekking tot het onderwerp is simpel, de klas heeft er nog nooit les over gehad. Echter zijn de meesten wel enigszins op de hoogte van de Islamitische wereld door bijvoorbeeld het feit dat zij er dagelijks zelf enigszins mee in aanraking komen. Ik heb tijdens de introductie les dit ook gecheckt aan de hand van een PowerPoint en wat aandacht besteed aan het onderwerp. Ik kan wel stellen dat er enigszins kennis over de Islamitische wereld, maar dan echt de basis.

c) Welke leer en les doelen kies ik voor de leerlingen?

- De leerlingen kunnen een onderzoekje doen naar een Islamitisch land en hoe de Islam in dit land beoefend wordt.
- De leerling kan samen in een groepje tot een eindproduct met presentatie komen.
- De leerling kan verschillende soorten van de Islam herkennen en benoemen.
- De leerling kan een vergelijking maken tussen verschillende Islamitische landen.

d) Met welke activerende werkvormen ga ik aan deze doelen werken?

Eigenlijk ga ik hier een activerende vorm voor gebruiken, namelijk een betekenisvolle leertaak die gaat over een Islamitisch land, welk de leerling zelf mag kiezen. Hierbij moet de leerling soort reclame folder maken over het land waar zij in wonen als Moslim, ze verplaatsen zich namelijk in een leerling in een van de Islamitische landen om een reclamefolder over "hun" land te maken. Ze maken hier een eindproduct over waar ze zelf invulling aan kunnen geven, bijvoorbeeld als poster, brochure wat ze maar willen. Ook gaan ze het product presenteren op wederom een manier naar keuze. Dit kunnen ze doen door een workshop, presentatie etc. (zie ook de rubric, voor beide beoordelingen(bijlage)). De leerlingen krijgen dus een 2tal beoordeling, op het eindproduct, en de presentatie, deze vormen samen een cijfer. De grootte van de groepjes mogen de leerlingen ook zelf bepalen.

e) welke instructie ga ik geven?

Als instructie heb ik dus eerst een aantal lessen over de theorie uit het hoofdstuk gegeven, waarna ik de opdracht via het directe instructie model van effectief leren heb uitgelegd (Ebbens, Effectief leren, 2012). Dit omdat deze de leerling toch een duidelijke indicatie geeft welke ze naar mijn idee toch nog hebben. Ook hebben de leerlingen een hand out ontvangen en rubrieken waarop ze beoordeeld werden. Instructie deed ik altijd klassikaal en hierbij liet ik de leerlingen aantekeningen maken omdat ik het niet vaker dan 1 keer zou gaan uitleggen (dat heb ik aangegeven bij de leerling) (de rubrieken en hand-out zijn te vinden in de bijlagen).

f) op welke wijze ga ik de beginsituatie vaststellen?

De beginsituatie aan ervaring met deze lesmethode heb ik zoals al eerder benoemd gedaan door middel van het observeren van lessen, en een interview met Jane Verboomen. Echter omdat de leerlingen maar 1 keer eerder een taak als deze gedaan hebben (en daar nog steeds mee bezig waren) had ik toch besloten een duidelijke structuur en instructie te geven door middel van het directe instructie model. Om de beginsituatie vast te stellen heb ik dus een introducerende les gegeven aan de leerling, waarbij ik door middel van vragen te stellen probeerde te testen hoe veel de leerling al wist.

g) hoe ga ik formatief toetsen?

Formatief toetsen was ik van plan te gaan door eens in de week de leerlingen bij mij te roepen en dit als een evaluatie momentje voor het betreffende groepje te organiseren. Hier begeleid ik hun dus redelijk actief bij het uitvoeren van hun betekenisvolle taak. Dit gebeurde volgens de begeleiding die volgens actief leren nodig is van de docent bij een betekenisvolle leertaak.

h) hoe ga ik summatief toetsen?

Summatief toetsen is gebeurd door middel van een cijfer hangen aan de combinatie van zowel het product als de presentatie, welke tot een gemiddeld cijfer leidde. Dit zou gaan meetellen voor de overgang en als definitief cijfer voor dit hoofdstuk, hierom dus summatief. (zie rubrieken waarop beoordeling gebaseerd is)

2.2 in hoeverre voldoet het ontwerp aan de ontwerpeisen?

Dit is niet de meest betekenisvolle leertaak omdat je vanuit de school zeer beperkt bent gemaakt ook al is er goede wil. Er is immers gewoon een programma waar aan gehouden moet worden. In de complexiteit was het geen al te lastige opdracht, of het echt betekenisvol is geweest stel ik mijn vragen bij (voor sommigen zeker wel, voor anderen denk ik echter niet), en de eigen invloed was ook zeer beperkt. Echter was dit in de praktijksituatie de beste oplossing (om de opdracht zo vorm te geven). In een ideale situatie zou er waarschijnlijk iets heel anders uitgekomen zijn.

Testen

Begin maart was het eindelijk zo ver en zou de opdracht echt uitgevoerd gaan worden (introductie les was de laatste les van mij voor de vakantie op 17 Februari). De opdracht heeft als titel project Islam in de wereld gekregen. Hiervoor hebben ze van mij een introducerende les gekregen waar de beginsituatie werd bepaald (zie bijlage lesplanformulier en PowerPoint). De leerlingen hebben zelf een onderwerp gekozen, doorgegeven aan mij waarbij ik heb gecheckt of niet iedereen hetzelfde land had gekozen. Dit was niet zo en toen ben ik begonnen met de uitleg van de opdracht. Ik heb aangegeven hoe lang de leerling voor de opdracht kreeg en hoe er beoordeeld etc. zou gaan worden. Ook heb ik aangegeven dat ik de leerlingen 1 maal in de week bij mijn bureau wou hebben om formatief te toetsen en zo controle te houden op de groepjes. 8 April heb ik een tweetal presentatie gehad, en de week erop hebben we de rest van de presentaties afgerond (de leerling heeft dus ruim een maand gehad te werken aan het project, dit waren 8 lessen). Ik heb tijdens het begeleiden van de leerling zoveel mogelijk de rol van begeleider (met de eisen van Ebbens (Ebbens, Actief leren, 2013)) proberen te handhaven. Soms was dit erg lastig.

Helaas heb ik geen eindmateriaal van de leerlingen beschikbaar, dat is erg jammer maar Marc wou deze bewaren en gebruiken voor het volgend jaar, omdat hij een zelfde project wou opzetten. Wel heb ik feedback van leerlingen die aangeven dat ze dit een erg leuke afwisseling vinden van de normale vormen van een cijfer behalen die ze hebben en dat ze deze zeker vaker willen zien (zie bijlage feedback leerlingen).

Analyseren

Ik denk dat de betekenis volle leertaak goed verlopen is, dit concludeer ik uit zowel Marc's feedback als die van de leerlingen. Ook aan de manier hoe ze bezig waren met de opdracht zag ik dit terug (zie bijlage feedback Marc en feedback leerlingen). Wel vond ik het jammer dat een groepje zich niet aan de deadline van het product inleveren heeft gehouden en daardoor een minder cijfer heeft gekregen, maar al met al was ik zeer tevreden met de resultaten.

Gedurende de betekenisvolle leertaak heb ik bijna elke les zelfstandig de leerling begeleid bij hun leertaak. Ik heb dit zoveel mogelijk proberen te doen aan de hand van de 4 kenmerken van de begeleider volgens het boek actief leren (Ebbens, Actief leren, 2013). Ik moet zeggen dat ik hier wel veel moeite mee had omdat dit niet echt paste bij de stijl die ik inmiddels ontwikkeld had, en ik moest mij dan ook regelmatig inhouden en binnen mijn rol blijven. Ik ben dus de gehele tijd hier heel bewust mee omgegaan. Ik heb de leerlingen zoveel mogelijk hun eigen leerproces laten doorgaan door de 4 kenmerken van actief leren toe te passen. Zo heb ik mijzelf zo snel mogelijk overbodig gemaakt ter bevordering van de zelfredzaamheid en autonomie van de leerling (Ebbens, Actief leren, 2013). Ook heb ik geen directe antwoorden gegeven en alleen hints of tips (bijsturen), dit bevordert het leren (Ebbens, Actief leren, 2013). Ik heb de leerling ook naar hun mening gevraagd over mijn begeleiding, en zij gaven ook (onbewust) aan dat ik me aan de 4 kenmerken volgens actief leren heb proberen te houden.

De resultaten die ik binnen kreeg van de leerlingen verschilden erg, sommigen hadden het gegooid op het standaard ontwerp, van een poster met een presentatie over deze poster, op zich prima. De opmerkelijkste en meest uit het oog springende resultaat was van een groepje die de hand van plaatjes en filmpjes de andere leerlingen ging overtuigen Turkije te bezoeken. Hier hadden ze een kleine brochure bij gemaakt, met als presentatie een soort reclame op tv over Turkije (van wel 5 minuten die zij simuleerden), zo had een meisje uit het groepje typisch Turkse kleding aan gedaan om te simuleren dat zij een Turkse vrouw was die praatte over haar land als reisbestemming. Verder hadden ze een jongen in pak die als het ware voor de reisorganisatie werkte. De andere groepjes hadden ook wel mooie producten aangeleverd, maar deze sprong er qua creativiteit echt boven uit. Ik wil niet zeggen dat ik dit soort resultaten had gehoopt maar toch vond ik het fascinerend om te zien hoe de leerlingen dit bedacht hadden.

De beoordeling heb ik dus gedaan aan de hand van 2 rubrieken, hiervoor heb ik de cursus rubric maken van het NHL gevolgd en met een mede student een rubric opgesteld. Terugkijkend op de rubrics vind ik dat deze best wel te kort schieten omdat ze niet op situaties als bovenstaand inspelen. Dit zou ik voor een eventuele volgende keer anders doen. Omdat ik door middel van de rubric bij producten die duidelijk minder waren dan anderen heb ik de rubric wel gebruikt maar heb ik de leerlingen zelf de anderen ook laten beoordelen om zo mijn gebrekkige rubric enigszins te compenseren. Grappig om te zien dat leerlingen erg kritisch naar hun eigen werk kunnen kijken en een erg realistisch beeld hebben over dat van anderen. Uiteindelijk heb ik de cijfers dus bepaald aan de hand van de rubrics, en de cijfers van de medeleerlingen.

Al met al ben ik zeer tevreden over de opdracht, en min begeleiding hierbij. De leerlingen waren dat ook en de coach ook. Dit geeft mij een goed gevoel, en daarbij komt dat ik het ook erg leuk vond om hier zo mee bezig te zijn. Een hele andere ervaring.

Herontwerp

Eigenlijk moet ik eerlijk bekennen dat binnen dit jasje het eigen niet echt mogelijk was er meer uit te halen dan dat er nu in zat. Echter ben ik er wel van overtuigd dat de leerlingen het hoofdstuk nu zeker zo goed kennen dat zij dit zo in andere situaties kunnen toepassen. En dus is er sprake van leren gericht op wendbaar gebruik. Het viel mij op dat de leerling erg snel door had wat er gedaan moest worden en dat er daarna niet echt verder werd gevraagd naar de uitvoering en wat er nou precies verwacht werd. Wel kwamen er veel vragen van hoe ze dingen het best kunnen aanpakken omdat ze nog weinig ervaring hebben met zelf onderzoek doen en bronnen vinden, maar dit is iets wat met de jaren denk ik wel komt.

Er zijn echter zeker wel dingen die ik zou aanpassen namelijk, ik zou tijdens de instructie niet een beroep doen op het directe instructie van effectief leren, omdat ik een beetje het gevoel heb dat ik de leerling een oefening gegeven waarbij sommigen dachten, ja zo ga ik het ook doen, zonder zelf na te denken over de uitvoering van het project en wat er nou daadwerkelijk mogelijk is. Hiermee heb ik enigszins de leerling beïnvloed en dat betreurt ik. Voor een volgende keer zou ik dit anders aanpakken.

Ook zou ik de rubric meer laten aansluiten bij de taak, nu werd binnen deze namelijk ook al erg gestuurd in een bepaalde richting waardoor de eigen invulling van de leerling enigszins, evenals bij bovenstaand stukje tekst ondermijnt wordt. Dus ik zou de rubric voor een volgende keer neutraler maken en sowieso aangeven dat er naast de rubric ook naar de kwaliteit van het product wordt gekeken en niet alleen de boxjes in de rubric aantikt.

Om even terug te komen op mijn eigen handelen als docent binnen deze opdracht. Zo zou ik het instrueren op de volgende manier gaan aanpakken (Ebbens, Actief leren, 2013):

- Oriëntatie
- Geven van informatie/vormgeven van het model
- Dialoog
- Ontwikkelen sociale en procedurele steun
- Meer of minder complexe oefeningen

Hiermee had ik de leerling beter aaneengesloten bij de opdracht kunnen begeleiden (bij het begin), ook al vond ik dat de leerling met de huidige uitleg zeker wel goede resultaten heeft behaald.

Wat ik verder nog eventueel zou willen doen is een lesje geven in hoe ik nou het opzoeken van een bron aanpak, ik merkte namelijk dat leerlingen erg snel terug grepen naar sites als Wikipedia en veel

niet verder kijken dan hun neus lang is op het internet. Daarom zou ik in een ideale situatie met veel tijd, zelf nog een les geven in hoe ik nou een bron vind die goed is.

[Uitwerkingen hoofd / en deelvragen](#)

Deelvragen

2.3 In hoeverre voldoet het ontwerp in de praktijk?

Het ontwerp heeft in de praktijk goed gewerkt, ik denk dat de leerlingen de doelen zeker behaald hebben en het ook nog een leukere opdracht vonden dan een normale summatieve evaluatievorm (toets of so). Wel was de rubric niet goed, omdat hij niet helemaal aansloot bij de verschillende mogelijkheden binnen de opdrachten en een kromme uitslag weergaf (kijkend naar de kwaliteit van de producten). Ook de instructie moet volgende keer anders.

2.4 In hoeverre zijn de leerdoelen behaald?

Ik denk dat de leerdoelen goed behaald zijn, als ik kijk naar hoe de leerlingen de opdracht hebben afgerond vinden we eigenlijk in elk product of presentatie de leerdoelen wel terug. Hieruit concludeer ik dat deze behaald zijn.

2.5 op welke wijze moet het ontwerp na het testen worden aangepast?

Er moet een duidelijke rubric zijn die aansluit bij de verschillende manieren van invulling door de leerling. En ik zou de leerlingen graag meer vrijheid geven bij een eventuele volgende betekenisvolle taak, want deze keer was dat echter niet mogelijk.

Hoofdvraag

Hoe kan ik op mijn stageschool voor de klas waaraan ik lesgeef onderwijsleeractiviteiten zo vormgeven dat deze de leerlingen aanzetten tot actief leren, waarbij ik tegelijkertijd het leerproces volg en beoordeel?

Belangrijk is dat je bij actief leren de leerling bezig laat gaan met het leren gericht op wendbaar gebruik. Dit betekent dat de kennis bij de leerlingen voor hun toepasbaar is in hun dagelijks leven, hierdoor krijgt deze kennis betekenis. En het leren gericht op wendbaar gebruik gebeurt vaak door middel van een betekenisvolle leertaak. De leerlingen moeten hierbij invloed hebben op hun eigen leren, en ze moeten een langere periode met deze leertaak bezig kunnen zijn. Ook moet de leertaak complex en divergent zijn. Het leerproces van de leerling is te volgen door de leerlingen te stimuleren tot denken en uitvoeren van minder of complexere taken (actief leren). Het beoordelen kan je summatief of formatief doen, dit is afhankelijk van de wensen van bijvoorbeeld school of jij als leraar. Er zijn hier binnen verschillende vormen van beoordelen, waar de leerling wederom zelf invloed op heeft. Dit kan bijvoorbeeld door een portfolio, een presentatie, een poster etc. (Ebbens, Actief leren, 2013)

Reflectie

Ik heb deze opdracht als zeer nuttig gezien. Ik vond het namelijk leuk maar bovenal ook interessant om bezig te gaan met een andere manier van lesgeven, waar veel voordelen maar ook nadelen aanzitten. En om hier zelf bevindingen over te krijgen. Sowieso is het een van mijn doelen geweest om bezig te zijn met andere manieren van les geven en dit was daar een van. Ik merkte in het begin dat ik erg tegen dit verslag op keek, om zowel het uitvoeren en verwerken maar achteraf kan ik zeggen dat ik hier echt veel van geleerd heb.

Het uitvoeren van de opdracht werd echter wel erg bemoeilijkt door de verschillende eisen vanuit school en ik heb erg mijn best moeten doen om, met de eisen vanuit het werkman, het toch nog in een betekenisvolle leertaak te krijgen. Ik twijfel dan ook aan of mijn leertaak betekenisvol is geweest en dus onder actief leren valt of niet. Echter denk ik wel dat ik het maximale eruit heb gehaald met de beperkingen die ik gehad heb. Ook merkte ik dat hierdoor de theorie moeilijk aansluit bij de praktijk en dat daardoor mijn eigenlijke ideale p-taak (die van Roelofs met een aanvulling van Caine en Caine) erg moeilijk te ontwerpen is en dat het ontwerp hier uiteindelijk ook niet echt aan voldoet. Dat was wel iets waar ik me even over heen heb moeten zetten.

Het uitvoeren was erg leuk en mooi om te zien hoe leerlingen dit oppakken en er feedback opgeven. Fascinerend ook om te zien hoe enthousiast leerlingen eigenlijk kunnen zijn. Leerlingen die tijdens een reguliere les, amper mee doen leven bij een methode als deze helemaal op. Dat heeft mij echt de ogen geopend dat je moet aansluiten bij de diverse leerlingen die bij jou in de klas zitten als leraar.

Bibliografie

De Geo. (2009). *De Geo*. Amersfoort: Thiemeulenhof.

Donk, C. v. (2013). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.

Ebbens, S. &. (2012). *Effectief leren*. Groningen: Noordhoff.

Ebbens, S. &. (2013). *Actief leren*. Groningen: Noordhoff uitgevers.

Slooter, M. (2013). *De 5 rollen van de leraar*. Amersfoort: CPS.

Toetswijzer. (2013, Juli 31). *Formatief toetsen*. Opgehaald van [www.toetswijzer.nl](http://www.toetswijzer.nl/html/leren_van_toetsen/toetsfunctie.shtm):
http://www.toetswijzer.nl/html/leren_van_toetsen/toetsfunctie.shtm

Walters, G. &. (2012). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho.

Werkman college stadslyceum. (n.b., n.b. n.b.). *Informatie werkman college*. Opgehaald van www.stadslyceum.nl: <http://www.stadslyceum.nl/index.html>

Bijlage 1 Lesobservaties 20-01-2015

Zie foto's kladblok (observaties lessen). Hieronder nogmaals duidelijk genoteerd. De lessen waren verkort, wat inhield dat er een 45 minuten rooster was. In totaal heb ik 4 lessen meegelopen (die laatste gaf ik zelf i.v.m. afwezigheid van Marc). Er waren 23 leerlingen aanwezig in klas H1L, 2 afwezig.

Les 1 (Engels)

- Leraar is te laat daardoor zitten de leerlingen al in het lokaal, deze zijn samen met mij binnen gelaten door een andere docent die hiervoor uitleg gaf.
- Opstart daardoor niet aanwezig, de leraar begint meteen met uitleggen over de nieuwe grammatica die de leerlingen moeten kennen.
- Leerlingen gaan daarna aan de slag in het werkboek, terwijl de leraar achter de pc zit en leerlingen die een vraag hebben bij zijn bureau laat komen.
- Geen enkele correctie komt er van de leraar op gedrag van leerlingen.
- Afsluiting mist, de leerlingen zijn nog bezig terwijl de bel gaat en daarna geeft de docent gehaast huiswerk en zegt hij gedag.

Concluderend actief leren: Deze docent doet dus eigenlijk helemaal niet (althans niet tijdens deze les) aan actief leren, ook effectief leren is moeilijk te onderscheiden bij hem.

Les 2 (Geschiedenis van Jane)

- Lerares begint de les door bij de deur te staan en de leerling daar te begroeten.
- Daarna klassikale start van de les, door middel van herinneren waar de leerlingen mee bezig waren en aangeven dat de leerling daarmee verder kunnen gaan.
- Een groepje wordt naar voren geroepen om het samenwerkingsverband binnen het groepje te stimuleren, er waren namelijk wat irritaties binnen dit groepje. Hierbij speelt de docente heel erg de rol van neutrale ordehandhaver, en laat de leerlingen rustig hun woordje doen aan elkaar waarna ze zelf tot een oplossing moeten komen. Het enige wat de docent doet is hen hierbij begeleiden.
- De andere groepjes zijn zelfstandig en lijken gemotiveerd aan de slag te zijn, het geluidsniveau ligt hierbij niet al te hoog.
- Tijdens het rondlopen zit de docente erg in de begeleidende rol, ze probeert de groepjes voornamelijk zelf te stimuleren naar oplossingen en antwoorden te zoeken.
- Na het werken roept Jane iedereen op te stoppen met wat ze doen en even de les centraal af te sluiten
- In deze afsluiting geeft ze de leerlingen tips, en herinnert ze aan de wanneer het materiaal in geleverd moet worden en afspraken die ze hebben opgesteld.

Concluderend actief leren: Ik denk dat dit een les was die een goed voorbeeld was van hoe je in de praktijk de methode actief leren aanpakt. Je zag er goed dat de docente de leerlingen voornamelijk alleen probeert te stimuleren zelf oplossingen te vinden, en daar zelf over na te denken. Zo ontwikkelen de leerlingen bepaalde competenties. Ook was de taak over een langere periode en

mogen de leerlingen hier geheel zelf invulling aan geven, alleen de periode die ze ervoor krijgen en waar het in grote lijnen over moet gaan staan vast. Je ziet ook dat de leerlingen geleerd hebben overweg te gaan met deze methode en dat het aanslaat. Ik vind het wel wat hebben.

Les 3 (Biologie)

- Leuke opstart door filmpje van proefje dat week ervoor gedaan is. Met hierbij vragen van de leraar ter controle wat is blijven hangen, veel vragen gericht op begrijpen en onthouden ☑ effectief leren
- Daarna werkvorm denken delen uitwisselen over het huiswerk (creëren van je eigen perfecte natuurgebied), mooie setup naar het onderwerp van de les ecosystemen.
- Theorie ecosystemen met veel interactie tussen leraar en leerlingen, creëert wel een beetje onrust maar verloopt toch goed, de uitleg wel gebaseerd op onthouden en begrijpen.
- Dan gaan de leerlingen zelfstandig werken aan het werkboek, leraar grijpt hierbij tijdig in en loopt rond de leerlingen te helpen.
- Afsluiting door middel van kahoot, vragen gericht op wederom onthouden en begrijpen.

Concluderend actief leren: Dit was een les die als voorbeeld zou kunnen dienen in het boek effectief leren, puur omdat je zag dat de lesdoelen van de docent gericht waren op onthouden en begrijpen en dus niet op leren gericht op wendbaar gebruik (oftewel toepassen). Toch moet ik zeggen dat ik dit een goede les vond, de leerling deed goed mee en pakte het goed op. Meer het was geen actief leren les.

Les 4 (Nederlands)

- Opstart erg zakelijk, door bij langs te lopen wat er vandaag op het programma staat een korte terugblik op de toets van vorige keer, en daarna aan de slag met het huidige onderwerp: spelling.
- De leerlingen zijn dan bezig met een stencil. De lerares begeleidt de leerling door bij het bureau te zitten en wanneer de leerling een vraag heeft naar zich toe te roepen.
- Daarna bespreken stencil klassikaal, met daarbij uitleg waarom iets waar hoort.
- Afsluiting door middel van aangeven huiswerk, en leerlingen laten inpakken en wachten tot de bel gaat en de leerling weg kan.

Concluderend actief leren: Actief leren was in deze les niet te bekennen, ik was al gewaarschuwd door de docente zelf dat het een zakelijke theorie les over spelling zou worden en dat werd het ook.

Les 5 werd dus uiteindelijk door mezelf gegeven.

Bijlage 2 interview Jane Verboomen

Naam docente: Jane Verboomen

Vak: Geschiedenis

Datum: 5 Februari 2015

Er zijn de laatste tijd veel theorieën in opkomst die gaan over het vergaren van kennis en vaardigheden door leerlingen binnen het middelbaar onderwijs. Kunt u zelf kort toelichten welke manier u fijn vindt om te gebruiken binnen uw lessen en hoe vaak u deze gebruikt?

Ik gebruik veel verschillende methodes tijdens mijn lessen, maar ten minste één maal per jaar doe ik een project welke je zou kunnen plaatsen onder de manier van actief leren, waar wij het laatst over hadden in de koffiekamer.

Kunt u mij uitleggen waarom dan wel u voor deze methode kiest?

Ik kies voor deze methode omdat deze de leerling vaardigheden eigen maakt die ze later goed van pas kunnen komen in bepaalde beroepssituaties, we worden namelijk niet opgeleid om later allemaal toetsen te maken maar om daadwerkelijk in bijvoorbeeld een team te werken waarbinnen je tot een goed product moet komen. Door de actief leren methode te gebruiken vergroot ik de kennis die leerlingen hebben over zaken zoals het samenwerken in een team. Ook leren ze hierdoor onderzoek doen, compromissen te sluiten en komen ze op voor wat zij vinden naast het feit dat de leerlingen kennis opdoen van een bepaald onderwerp. Daarbij komt nog dat ik het belangrijk vind, dat leerlingen naast het onthouden en begrijpen van kennis ook deze kennis kunnen toepassen in nieuwe situaties die zij in hun dagelijks leven tegen kunnen komen.

Hoe geeft u deze methode dan vorm binnen uw lessen?

Ik probeer deze te laten aansluiten wat bij geschiedenis belangrijk is en dat is het kunnen uitleggen, verklaren, herkennen van kennis door middel van bronnen. Hier probeer ik zoals jij het noemt een betekenisvolle leertaak over te vormen, en de leerlingen hiermee bezig te laten gaan. De leerling moet krijgt hier van mij alle vrijheid in, en zeker bij de eerste klas waar de onderwerpen nog niet heel erg belangrijk zijn. Ze mogen zowel product als onderwerp zelf kiezen, zo lang het maar enigszins een raakvlak heeft met geschiedenis.

In wat voor rol kruipt u als docent zelf wanneer de leerlingen bezig zijn met een betekenisvolle leertaak?

De voornaamste rol die ik hanteer tijdens betekenisvolle leertaken zou ik willen typeren als een stimulator. Ik probeer de leerlingen zoveel mogelijk zelf onderzoek te doen en te laten nadenken hoe ze het aan moeten pakken in plaats van ze actief te helpen bij het zoeken naar een oplossing of antwoord. Wat ik af en toe nog wel doe wanneer veel leerlingen tegen hetzelfde aanlopen is dat ik leerlingen klassikaal een tip geef hoe ik dat zou aanpakken. Zo kan ik toch nog enigszins sturen. Al hoewel ik dit zo min mogelijk probeer te doen, komt dit nog wel eens voor.

Wat voor reacties wekte het actief leren op bij uw leerlingen?

In het begin was het voor de leerlingen erg wennen, omdat dit binnen de school heel weinig gedaan wordt, en de leerlingen daardoor er erg weinig ervaring mee hebben. Maar de leerlingen pakten het uiteindelijk goed op en zitten nu elkaar jaar te wachten op de 6 weken dat zij bezig kunnen met hun eigen iets binnen de geschiedenis, hun eigen iets waar zij razend enthousiast over zijn.

Zou u willen dat er meer leraren zouden zijn die deze methode ook oppakken?

Eigenlijk interesseer ik me er niet zo voor hoe anderen denken dat hun onderwijs vorm gegeven moet worden. Dit is simpelweg mijn visie en ik vind dit belangrijk, iedere leraar mag daarin zelf bepalen hoe hun onderwijs wordt vorm gegeven. Dit is voor alleen een effectieve manier om aan te sluiten bij wat ik belangrijk vind om de kinderen mee te geven wanneer ze van deze school afgaan en de wijde wereld intrekken.

Bijlage 3 Vragenlijst docenten

Hier van heb ik er 2 meegestuurd. Ze zijn wel anoniem.

Vragenlijst Actief leren

Geef per onderdeel aan in hoeverre de stelling terugkomt in uw les. Doe dit een kruisje in de juiste classificatie (naar uw mening). 1=nooit, 2=zelden, 3=soms, 4=vaak, 5=altijd

	Stelling	1 (nooit)	2 (zelden)	3 (soms)	4 (vaak)	5 (altijd)
1	U gebruikt in uw lessen met name lesdoelen die gericht zijn op onthouden en of begrijpen.				X	
2	Tijdens u lessen maakt u bewust gebruik van de vorm leren gericht op wendbaar gebruik (kennis toepassen in nieuwe situaties)			X		
3	Vak-inhoud staat bij u in de lessen centraal, hoe de leerlingen kennis verkrijgen maakt u zich minder druk om. Zo lang de kennis maar aan komt.				X	
4	Kennis is in u les informatie die u overdraagt aan de leerling, welke zij dan kunnen reproduceren op de toets.			X		
5	De leerlingen worden bij u beoordeeld op basis van cijfers.					X
6	Als docent ben ik iemand die veel in de rol van presentator, instructeur en beoordelaar treedt.				X	
7	Als docent ben ik iemand die de leerling actief begeleidt bij hun leerproces en de vergaring van kennis.		X			
8	In mijn lessen leren leerlingen kennis die ze later in bijvoorbeeld hun werk zouden kunnen toepassen en gebruiken.				X	
9	De leerlingen zijn bij mij wel eens bezig met een lang project.		X			
10	Tijdens deze projecten krijgen de leerlingen van mij veel vrijheid en hebben zij de mogelijkheid zelf invulling te geven aan het project (tot op een zekere hoogte, kan ook, bijvoorbeeld in vorm eindproduct)	X				
11	Als docent ontwerp ik de taken die de leerlingen moeten uitvoeren en ik als docent kader deze taken in. En geef ik aan welke eisen er aan de taak zitten					X

Vragenlijst Actief leren

Geef per onderdeel aan in hoeverre de stelling terugkomt in uw les. Doe dit een kruisje in de juiste classificatie (naar uw mening). 1=nooit, 2=zelden, 3=soms, 4=vaak, 5=altijd

Stelling	1 (nooit)	2 (zelden)	3 (soms)	4 (vaak)	5 (altijd)
1 U gebruikt in uw lessen met name lesdoelen die gericht zijn op onthouden en of begrijpen.				X	
2 Tijdens u lessen maakt u bewust gebruik van de vorm leren gericht op wendbaar gebruik (kennis toepassen in nieuwe situaties)		X			
3 Vak-inhoud staat bij u in de lessen centraal, hoe de leerlingen kennis verkrijgen maakt u zich minder druk om. Zo lang de kennis maar aan komt.				X	
4 Kennis is in u les informatie die u overdraagt aan de leerling, welke zij dan kunnen reproduceren op de toets.				X	
5 De leerlingen worden bij u beoordeeld op basis van cijfers.					X
6 Als docent ben ik iemand die veel in de rol van presentator, instructeur en beoordelaar treedt.				X	
7 Als docent ben ik iemand die de leerling actief begeleidt bij hun leerproces en de vergaring van kennis.			X		
8 In mijn lessen leren leerlingen kennis die ze later in bijvoorbeeld hun werk zouden kunnen toepassen en gebruiken.			X		
9 De leerlingen zijn bij mij wel eens bezig met een lang project.			X		
10 Tijdens deze projecten krijgen de leerlingen van mij veel vrijheid en hebben zij de mogelijkheid zelf invulling te geven aan het project (tot op een zekere hoogte, kan ook, bijvoorbeeld in vorm eindproduct)		X			
11 Als docent ontwerp ik de taken die de leerlingen moeten uitvoeren en ik als docent kader deze taken in. En geef ik aan welke eisen er aan de taak zitten				X	

Bijlage 4 Notulen gesprek Helga de Zwaan

In deze bijlage vind u de notulen terug die ik heb gemaakt tijdens mijn gesprek met Helga over hoe zij actief leren terug zag op het werkmancollege. Het was een beetje een onofficieel gesprek en deze is na het gesprek, toen ik erachter kwam dat ik deze goed kon gebruiken als bewijs pas genotuleerd (ik ben toen met mijn laptopje terug naar Helga gegaan om alles te notuleren).

Notulen gesprek Helga de zwaar op 23 Maart 2015

Helga de Zwaan is schoolopleider van het werkmancollege, en zij observeert verschillende lessen van zowel beginnend docenten als lio's als ervaren docenten. Deze docenten kunnen hier zelf om vragen. Dit gaf zij aan in een eerste kennismaking gesprek met haar, en toen bedacht ik me later dat ik hier voor de P-taak actief leren erg goed gebruik van kan maken. Eerst heb ik Helga wel een korte opfrissingscursus moeten geven over actief leren.

Vragen die ik stelde aan Helga

Aangezien u erg veel lessen hebt geobserveerd binnen het werkmancollege, vroeg ik me af hoe vaak u docenten ziet die de leerlingen bezig laten gaan met een betekenisvolle leertaak?

Ik heb inderdaad erg veel lessen in mijn tijd binnen het werkmancollege van collega's geobserveerd en als ik naar jou beschrijving luister over actief leren kan ik me heugen dat ik dit 4 keer heb gezien. Namelijk 3 keer bij Jane, en een keer bij een lio van vorig jaar. Verder heb ik de lessen die ik geobserveerd nooit over een betekenisvolle leertaak zien gaan. Van uit het werkmancollege worden hier ook geen eisen aangesteld of dergelijk.

Wat vind u van de methode actief leren? (en het gebruik van een betekenisvolle leertaak binnen lessen)

Ik vind het moeilijk om hier over te oordelen, omdat ik het gevoel heb dat er veel variabelen zijn binnen de effectiviteit van een betekenisvolle leertaak. Zo heb je natuurlijk met een klas, hoe goed kunnen deze bijvoorbeeld omgaan met de vrijheid die binnen een betekenisvolle taak gegeven wordt, hoe ga jij als leraar om met de instructie en begeleiding van een taak als deze, hoe past het binnen het programma dat door een vakgroep wordt vastgesteld. Dit zijn allemaal dingen waar je als docent rekening mee moet houden. Ik zie ook een aantal goede pluspunten aan het werken met een betekenisvolle leertaak. Ik vind het bijvoorbeeld erg goed om te zien dat leerlingen dan kennis opdoen die ze daadwerkelijk weten te gebruiken in praktijksituaties, wat ervoor zorgt dat leerlingen geschikter zijn voor een eventuele vervolgopleiding of baan in de toekomst.

U gaf bij de eerste vraag aan dat u actief leren niet vaak terugziet, hoe denkt u dat dit komt?

Dit komt denk ik door het feit dat veel leraren en het onderwijs in Nederland sowieso niet op een manier als deze is opgebouwd en er vastgestelde eisen zitten aan de inhoud van een examen bijvoorbeeld, waar leerlingen op voorbereid moeten worden. Omdat binnen een betekenisvolle taak veel vrijheid is voor de leerlingen lijkt het mij moeilijk de leerling te controleren op dat ze het juiste aanleren, en of ze met het juiste bezig zijn. Daarom vallen veel leraren naast dat het normaal is in Nederland om les te geven door middel van een docent voor de klas en kennis over te brengen, niet terug op een betekenisvolle taak.

Dit was het voornaamste wat voortkwam uit het gesprek met Helga, naast nog een hele hoop gepraat om het onderwerp heen.

Bijlage 5 Hand-out voor de leerlingen (opzet van de leertaak)

Project de Islamitische wereld

De opdracht

De Islam is een erg opkomende godsdienst in de wereld. Veel landen in de wereld zijn overheersend Islamitisch. Omdat hoofdstuk 4 in het boek over de Islam gaat, gaan wij een project over een Islamitisch land doen

We gaan de komende periode (periode van 4 week) bezig met een project over een Islamitisch land naar keuze. Dit gaan jullie doen in groepjes (de grootte van de groepjes en samenstelling wordt door jullie bepaald en door mij gecontroleerd).

Voor de opdracht gaan jullie je inleven als inwoner van het land dat je gekozen hebt. Je gaat daarna reclame maken voor jou land op vlak van toerisme. Hoe je dit gaat doen mag je zelf weten, en ook hoe je dit gaat presenteren aan de groep mag je ook zelf weten.

Als eis aan de opdracht wil ik dat jullie ten minste 4 verschillende thema's van het land belichten, dit kan bijvoorbeeld cultuur, eten, sport of dergelijk zijn. Ook in de keuze van deze thema's ben je vrij.

Wanneer je informatie of plaatjes gebruikt wil ik graag dat je een bron hierbij noteert.

Praktische informatie

Het project moet op 12 April ingeleverd zijn (aan het eind van de dag voor 16.00). De presentaties staan voor 8 en 12 April ingepland.

Voor de zaken waarop je beoordeeld wordt heb ik 2 beoordelingsschema's gemaakt, welke je kan bekijken of jou product hier al aan voldoet.

Tijdens de lessen kunnen jullie naar de mediatheek, en ook ik heb materialen die jullie kunnen gebruiken meegenomen.

Per week wil ik een gesprek met elk groepje over de voortgang. Hiervoor wordt nog een schemaatje gemaakt.

Bijlage 6 Lesplanformulier introducerende les

Lesplanformulier

naam student : Jesse Doesburg (356689)	naam school : Werkmancollege stadslyceum
opleiding : Leraar Aardrijkskunde 2 ^e	coach : Marc Biezenaar
graads	klas : H1L
jaar : 2	datum van de les: 17 Februari 2015

Lesonderwerp : Introducerende les Islam hoofdstuk 4 de geo

Beginsituatie (Leerlingen, jijzelf, omgeving): In de klas zitten normaalgesproken 25 leerlingen. We hebben net een hoofdstuk afgerond en nu gaan we bezig met de introducerende les over de islam, omdat we na de vakantie hier een betekenisvolle taak over gaan doen. Inge Efferink en Marc Biezenaar zitten mij achterin de klas te observeren. In het lokaal is een digibord, zijn atlanten, kaarten etc. te vinden. De leerlingen hebben al wat kennis over de Islam omdat ze hier soms in het dagelijks leven mee te maken krijgen, deze kennis is echt op een basisniveau.

algemene doelstellingen van deze les

begrippen: -

vaardigheden: plaatjes herkennen

Concrete lesdoelen

doel 1: De leerling kan tenminste 2 islamitische landen herkennen aan de plaatjes/

doel 2: de leerling kan aangeven wat de 5 zuilen zijn binnen de islam en hoe deze tot uiting komen.

geplande tijd	lesdoel nr.	lesinhoud (lesstof)	didactische werkvormen		hulpmiddelen
			leeractiviteit: <i>wat doet de leerling?</i>	onderwijsactiviteit: <i>wat doe ik?</i>	
0-5	-	Binnenkomst leerling en cijfers vorige hoofdstuk.	binnenkomst	Begroet de leerling en geeft de cijfers	-
5-25	1&2	Uitleg over de islam aan de hand van ppt	de leerling maakt aantekeningen	Deleraar legt uit met behulp van de ppt.	Digibord
25-55	-	Uitleg opdracht voor na de vakantie, met groepsvorming en keuze onderwerp van de leerling. EN gaat hier alvast over brainstormen.	De leerling doet mee met de uitleg en vormt een groep. Daarna kiest hij met de groep een onderwerp en gaat alvast over brainstormen	Ik leg de opdracht uit (whhtuk) en begeleid de leerling.	Handout pdracht
55-60	1&2	Afsluiting les. Checken doelen.	De leerling probeert antwoord te geven op de vragen van de docent.	De docent sluit de les af op de doelen, dit doet hij door controlevragen te stellen aan de leerling.	-

--	--	--	--	--	--

Bijlage 7 PowerPoint presentatie introducerende les

Hieronder de dia's die ik heb gebruikt om de leerlingen enigszins informatie bij te brengen over de Islam.

10 MISVATTINGEN OVER DE ISLAM

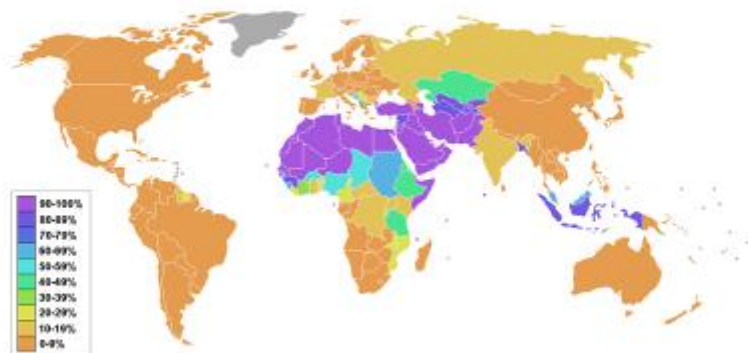
- <https://www.youtube.com/watch?v=QEGDIkvlJHg>
- Bepaalde denkbeelden uiteengespat?

ISLAM VS KATHOLIEKEN

- Wat voor verschillen denken jullie zelf?

<http://www.schooltv.nl/video/geloof-de-verschillen-en-overeenkomsten-tussen-moslims-en-katholieken/#q=islam>

DE ISLAM

DE VIJF PIJLERS VAN DE ISLAM

Geloofs-belijdenis

Verkondigen dat Allah de enige God is en dat Mohammed zijn profeet is.

Gebod

Moslims moeten vijf keer per dag bidden.

Vasten

Vasten om geestelijke discipline te kweken en om boete te doen voor gepleegde zonden.

Aalmoes

Barmhartig zijn en een deel van zijn bezit aan behoeftigen schenken.

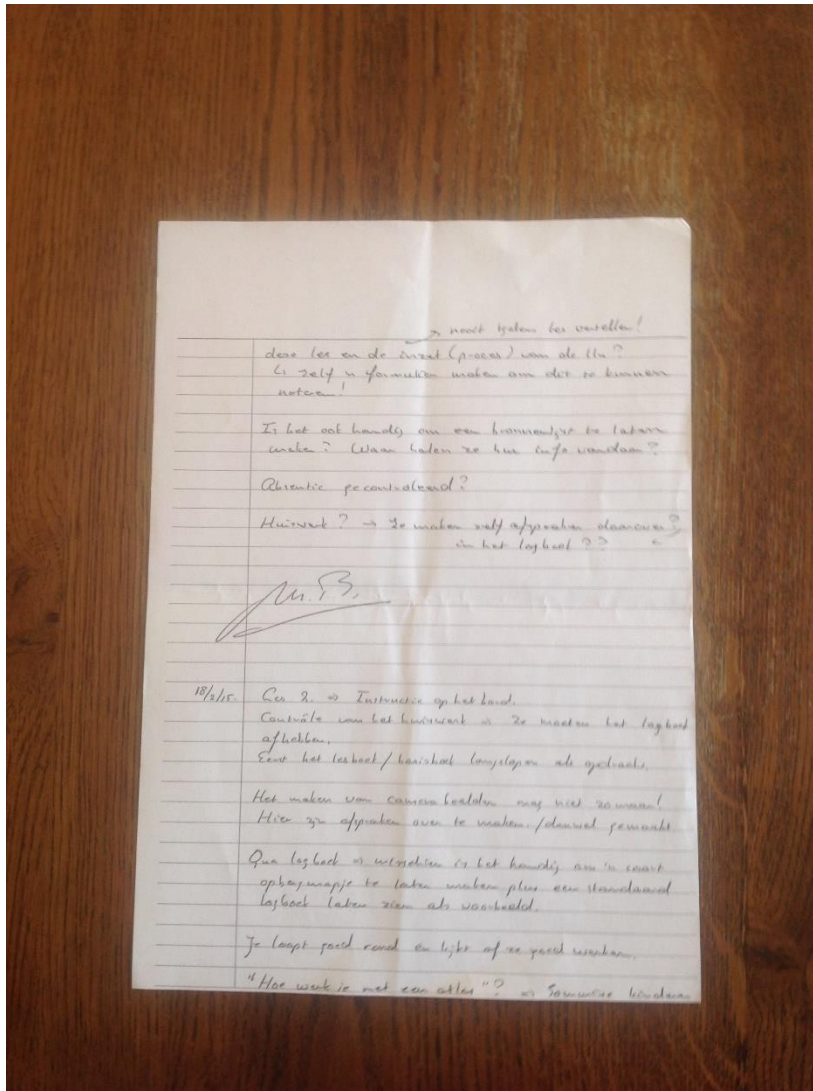
Bedevaart

Een bedevaart naar Mekka ondernemen.

Bijlage 8 feedback van de coach

Ik heb alleen feedback van de coach over de eerste les en een deel van de 2^e omdat hij deze niet volledig volgde, en de lessen daarna was hij er sowieso niet meer bij tot het moment dat er gepresenteerd werd.

h.n. werkman college
 groningen

Examen no.: Naam kandidaat: Jesse
 Examenjaar: Klas H11 Datum: 17/2/15

Smart lesmethode Til woord (22/11)

→ papieren maken. Wat is het even in het 19-ten.
 als je nog iemand afzet ter!
 Je knipt de evn vogen van de Handout.
 Cybeek → leg dat even uit wat daar in komt
 te staan!

Groeten/Spelkast Handout!

Bij de instructie:

- loopbaal uitlijzen (uitlog opbaad). Formulier maken voor leerjaar
- Naam op het grote papier.
- Een kleed op A-4 papier. Dan per tekenen.
- wie komt altes bij elkaar? Taakverdeling.
- Info van de telefoon op zoeken? Vooraf weten!

Bij voorbereiding: Altijd eerst afvragen wat je als eindpro-
 dukt wilt hebben. Dan terugredeneren en verdelen
 in stappen (instructie / verspreiden / beoordeling /
 propositie / planning etc.)
 Dan uitwerken P/waak en dan heb je precies en
 stappen wat je wilt!

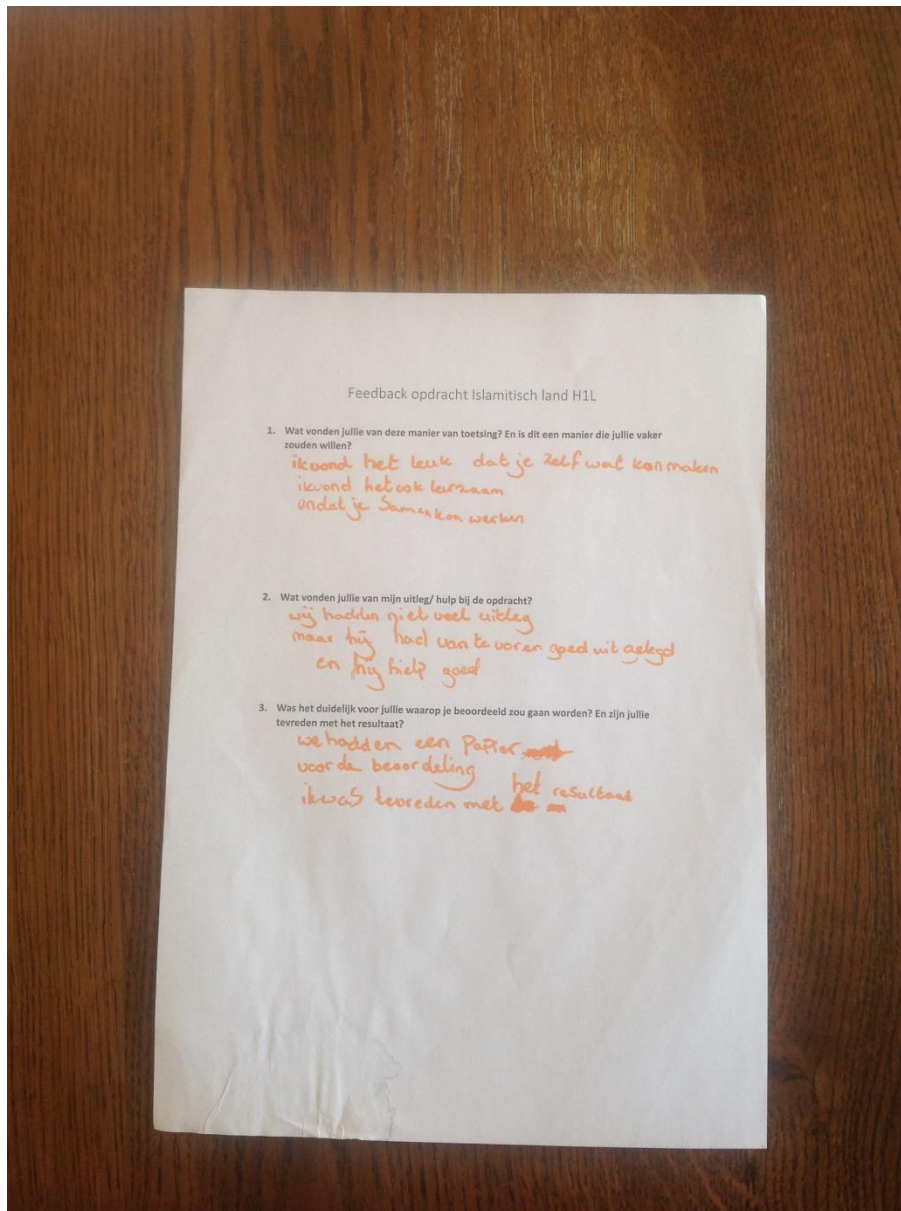
En welke stappen moeten de lra doen? Ford over verdelen!

Bij de gids "Alp. Gids" is het handig om eerst
 met v. de altes info op te zoeken (geografisch
 beeld vormen). Dan lezen ze de altes ook als
 bron te gebruiken. De telefoon geeft weer "second inform"

Je loopt rond en krijgt veel vragen. Het pa je om
 met het feit dat de verschillende groepen ook
 verschillende informatie verzamelen. Hoeft bij ieder
 groepje in kaart? / Informatiegeven / Aanpak etc.
 Want hoe pa je de verschillen te bedenken? Wat

Bijlage 9 feedback van de leerlingen

Ik heb er 3 met fotos in bijgevoegd.

Feedback opdracht Islamitisch land H1L

1. Wat vonden jullie van deze manier van toetsing? En is dit een manier die jullie vaker zouden willen?

ik vond het wel leuk ^{heel} Je kon een beetje vrij werken
en dat vind ik zelf alweer wel fijn

2. Wat vonden jullie van mijn uitleg/ hulp bij de opdracht?

Oprecht vond ik het wel goed maar misschien nog een
heel klein beetje meer uitleg

3. Was het duidelijk voor jullie waarop je beoordeeld zou gaan worden? En zijn jullie tevreden met het resultaat?

Ja dat was wel duidelijk en oprecht was ik ook
Best wel blij met het resultaat

Feedback opdracht Islamitisch land H11

1. Wat vonden jullie van deze manier van toetsing? En is dit een manier die jullie vaker zouden willen?

Ik vond het heel leuk omdat we samen moesten werken en vrij in de opdracht waren het was wel een beetje druk soms

2. Wat vonden jullie van mijn uitleg/ hulp bij de opdracht?

Goed, je beantwoorde meestal de vragen
Soms zei je dat we dat maar moesten
Luisteren maar dan had je het soms niet een 5 gezegd
(of we hadden het gewoon niet gehoord)

3. Was het duidelijk voor jullie waarop je beoordeeld zou gaan worden? En zijn jullie tevreden met het resultaat?

Ja het stond allemaal op papier heel duidelijk
Ik ben wel tevreden met mijn cijfer want we hadden goed ons best gedaan

Bijlage 10 Rubriek voor de leerling

Beoordelingsformulier opdracht Islamitisch land

Naam groepje:

Klas:

Onderwerp:

Beoordelaar :

Beoordeling:

Beoordeling van het totaal*:

☐ ONVOLDOENDE(5)
UITSTEKEND(9)

☐ VOLDOENDE(6/7)

☐ GOED(8)

☐

Voorwaarde- lijke eisen		ja	nee	Je voldoet aan de voorwaardelijke eisen:
(Hier moet aan voldaan worden, anders geen beoordeling)	Volledigheid	0	0	Het product is volledig en de vooraf vastgestelde zaken zijn aanwezig.
	Leesbaarheid	0	0	Alles wat in het product staat is leesbaar en duidelijk voor de beoordelaars om te kunnen inzien
	Presentatie	0	0	Het groepje heeft een presentatie gehouden over hun onderwerp, welke in elk geval langer dan 3 minuten duurde
	Logboek	0	0	Ieder groepje heeft een volledig logboek welke ook aantoonbaar is. Wederom moet dit duidelijk zijn voor de beoordelaar
Opmerkingen/afspraken bij teruggave zonder beoordeling:				

Onderzoek Islamitisch land		goed	voldoende	onvoldoende
Verbinding informatie aan het land		☐ De informatie die gevonden is, is met een goede uitleg gekoppeld aan het onderwerp, en is ondersteund met eventueel bronnen (en er wordt aangegeven waar de informatie vandaan gehaald is)	☐ Er is informatie gevonden en deze is gekoppeld aan het onderwerp. (minstens 3 bronnen die uit de atlas, lesboek en of basisboek komen)(deze zijn ook genoteerd)	☐ Er is geen informatie die verbonden is aan het onderwerp.
kwaliteit van het product	Het product	☐ Het product heeft een heldere structuur en er is een duidelijke verdeling tussen tekst en plaatjes. Bij de plaatjes is ter ondersteuning een uitleg gegeven en andersom.	☐ Het product heeft een heldere structuur en ziet er netjes uit (combinatie tekst en plaatjes of dergelijk)	☐ Het product heeft geen heldere structuur en is onduidelijk. (alleen maar tekst of alleen plaatjes etc)
	Presentatie	☐ De presentatie sluit aan bij de poster en wordt nog extra verduidelijkt door middel van een hulpmiddel of dergelijk. Ook is iedereen ongeveer even lang aan het woord geweest.	☐ De presentatie sluit aan bij de poster en ieder groepslid is aan het woord geweest.	☐ De presentatie sluit niet aan bij de poster en of wordt niet gegeven. (moet langer duren dan 3 minuten)
kwaliteit van reflectie op het proces		☐ Het logboek is van iedereen persoonlijk bij gehouden, en voor iedereen in de groep	☐ Er is een logboek en er is omschreven wie wat gedaan heeft etc.	☐ Er is geen logboek, of deze is niet duidelijk
Opmerkingen:				

Bijlage 11 ingevulde rubrieken

Ik heb een tweetal ingevulde rubrieken mee gestuurd.

Beoordelingsformulier opdracht Islamitisch land

Naam groepje: *Nadine, Jelle, Jelle* Klas: *H1L*

Onderwerp: *Saada Usada* Beoordelaar: _____

Beoordeling: ☐ ONVOLDOENDE(5) ☐ VOLDOENDE(6/7) ☒ GOED(8) ☐ UITSTEKENDE(9)

bij 1 of meer keer onvoldoende bij 3 of 4 keer voldoende bij 2 of 3 keer goed bij 4 keer goed

Criteria	Ja	Nee	Je voldoet aan de voorwaarde/ke eisen:
Volledigheid	☒	☐	Het product is volledig en de vooraf vastgestelde zaken zijn aanwezig.
Leesbaarheid	☒	☐	Niet wat op de poster staat is leesbaar en duidelijk voor de beoordelaars om te kunnen lezen.
Presentatie	☒	☐	Het groepje heeft een presentatie gehouden over hun onderwerp, welke in elk geval langer dan 3 minuten duurt.
Logboek	☒	☐	Ieder groepje heeft een volledig logboek welke ook aantoonbaar is. Verderen moet de duidelijk zijn voor de beoordelaar.

Opmerkingen/afspraken bij teruggeve zonder beoordeling:

Onderzoek Islamitisch land	goed	voldoende	onvoldoende
Verbinding informatie aan het land	☒ De informatie die gevonden is, is met een goede uitleg gekoppeld aan het onderwerp, en is ondersteund met eventueel bronnen (en er wordt aangegeven waar de informatie vandaan gekomt is).	☐ Er is informatie gevonden en deze is gekoppeld aan het onderwerp (minstens 3 bronnen die uit de atlas, leerboek en of basistekst komen/lezen zijn ook genoemd).	☐ Er is geen informatie die verbonden is aan het onderwerp.
Poster	☒ De poster heeft een heldere structuur en er is een duidelijke verdeling tussen tekst en plaatjes. Bij de plaatjes is ter ondersteuning een uitleg gegeven en anderszins.	☐ De poster heeft een heldere structuur en ziet er netjes uit (combinatie tekst en plaatjes of dergelijk).	☐ De poster heeft geen heldere structuur en is onduidelijk, (alleen maar tekst of alleen plaatjes etc).
Presentatie	☒ De presentatie sluit aan bij de poster en wordt nog extra verduidelijkt door middel van een hulpmiddel of dergelijk. Ook is iedereen ongeveer even lang aan het woord geweest.	☐ De presentatie sluit aan bij de poster en ieder groepslid is aan het woord geweest.	☐ De presentatie sluit niet aan bij de poster en/of wordt niet gegeven (moet langer duren dan 3 minuten).
Logboek	☒ Het logboek is van iedereen persoonlijk bijgehouden, en voor iedereen in de groep.	☐ Er is een logboek en er is omschreven wie wat gedaan heeft, etc.	☐ Er is geen logboek, of deze is niet duidelijk.

Verder geldt dat bij iedereen via het logboek (kijkende naar wat je gedaan hebt en de kwaliteit hiervan) en de werkhouding in de klas een persoonlijk cijfer wordt gegeven, en een groeps cijfer gebaseerd op deze rubric. Het cijfer samengevoegd en gedeeld door 2 is je eindcijfer.

Opmerkingen:

Beoordelingsformulier opdracht Islamitisch land

aan groepje: Medha, Sotony, Megan, Enay Klas: M1

onderwerp: Turkije

Beoordelaar:

Beoordeling:

Beoordeling van het totaal:

☐ ONVOLDENDE(5) ☒ VOLDOENDE(6/7) 8,5 ☒ GOED(8) ☐ UITSTEKENDE(9)

bij 1 of meer keer onvoldoende bij 3 of 4 keer voldoende bij 2 of 3 keer goed bij 4 keer goed

Onderzoek- eisen	Je voldoet aan de voorwaardelijke eisen:	
	Ja	nee
Verbinding informatie aan het land	☒	☐
Poster	☒	☐
Presentatie	☒	☐
Logboek	☒	☐

Opmerkingen/afspraken bij terugkome zonder beoordeling:

Onderzoek Islamitisch land		goed	voldoende	onvoldoende
Kwaliteit van het product	Verbinding informatie aan het land	De informatie die gevonden is, is met een goede uitleg gekoppeld aan het onderwerp, en is ondersteund met eventuele bronnen (en er wordt aangegeven waar de informatie vandaan gehaald is)	Er is informatie gevonden en deze is gekoppeld aan het onderwerp (minstens 3 bronnen die uit de atlas, tekstboek en of tekstboek komen/ook zijn ook genoemd)	Er is geen informatie die verbonden is aan het onderwerp.
	Poster	De poster heeft een heldere structuur en er is een duidelijke verdeling tussen tekst en plaatjes. Bij de plaatjes is ter ondersteuning een uitleg gegeven en andersom.	De poster heeft een heldere structuur en zelf er nog iets uit (combinatie tekst en plaatjes of dergelijk)	De poster heeft geen heldere structuur en is onduidelijk, (alleen maar tekst of alleen plaatjes etc)
	Presentatie	De presentatie sluit aan bij de poster en wordt nog extra verduidelijkt door middel van een hulpmiddel of dergelijk. Ook is iedereen ongeveer even lang aan het woord geweest.	De presentatie sluit aan bij de poster en ieder groepslid is aan het woord geweest.	De presentatie sluit niet aan bij de poster en of wordt niet gegeven, (moet langer duren dan 3 minuten)
Logboek		Er is een logboek van iedereen persoonlijk bij gehouden, en voor iedereen in de groep	Er is een logboek en er is omschreven wie wat gedaan heeft etc. <u>(niet persoonlijk)</u>	Er is geen logboek, of deze is niet duidelijk

Verder geldt dat bij iedereen via het logboek (kijkende naar wat je gedaan hebt en de kwaliteit hiervan) en de werkhouding in de klas een persoonlijk cijfer wordt gegeven, en een groeps cijfer gebaseerd op deze rubric. Het cijfer samengevoegd en gedeeld door 2 is je eindcijfer.

Opmerkingen:

Bijlage 12 Presentatie beoordeling

Naam groepsleden :

Datum presentatie:

Tijdens :

Ingevuld door :

	1	2	3	4	5
1 .zeer sterk aandachtspunt 2. sterk aandachtspunt 3. aandachtspunt 4. gaat de goede kant op 5. in orde					
- Bij de presentatie sta je voor de groep/klas					
- Stemgebruik: - Duidelijk verstaanbaar (articulatie) - volume - intonatie (afwisseling in hoog en laag)					
- Mimiek: - gezicht (lachen, fronsen, vlak) - handen (ondersteunen het verhaal)					
- Rondkijken de groep inkijken, aankijken ook kijken naar de luisteraars in de hoeken.					
- Plaats voor de groep - zichtbaar voor iedereen - beetje afwisselen door ook eens naar links of rechts te lopen.					
- Nooit met de rug naar de groep toe praten.					
- Verhaal ondersteunen met media (ppt, bordtekening, plaatjes, atlas, video) N.B. Als je media gebruikt zul je zelf van te voren moeten controleren of alles werkt en aanwezig is.					
- Interactie met de groep. (je kunt je toehoorders er zo af en toe bij betrekken door ze een vraag te stellen)					
- Goede opbouw van het verhaal: - pakkend begin - inleiding - Kern - afsluiting					

Bijlage 13 Product project (1)

Hieronder zit u een exemplaar van de uitslag van het project, dit was van het groepje dat het product te laat aanleverde en was ook een van de mindere.

